

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

Diplomová práce

**OCHRANA SPOTŘEBITELE V OBLASTI
BEZPEČNOSTI VÝROBKŮ V RÁMCI ČEKÉHO A
EVROPSKÉHO PRÁVA**

Lucie Klusová

Plzeň 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Lucie KLUSOVÁ**
Osobní číslo: **R16M0111P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Ochrana spotřebitele v oblasti bezpečnosti výrobků v rámci českého a evropského práva**
Zadávací katedra: **Katedra ústavního a evropského práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Obecně k ochraně spotřebitele
3. Bezpečnost výrobků
4. Odpovědnost za škodu způsobenou vadným výrobkem
5. Závěr
6. Použitá literatura a zdroje

Rozsah diplomové práce:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

KLABUSAYOVÁ, Naděžda. Zákon o obecné bezpečnosti výrobků. Praha: Wolters Kluwer, 2016, xxii, 218 s. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-371-6.

Ochrana spotřebitele: Česká obchodní inspekce, technické požadavky na výrobky, zákon o potravinách, obecná bezpečnost výrobků, služby informační společnosti, spotřebitelský úvěr : velká novela zákona o ochraně spotřebitele : redakční uzávěrka 11.1.2016. Ostrava: Sagit, [2016], 144 s. ÚZ : úplné znění, číslo: 1119. ISBN 978-80-7488-150-3.

VEČEŘA, Jiří. Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii: (včetně úpravy podle nového občanského zákoníku 2014) : právní stav k 1.1.2013. Praha: Leges, 2013, 268 s. Praktik. ISBN 978-80-87576-34-2.

ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice. Praha: Hamigo, 2016, 134 s. ISBN 978-80-906443-0-4.

HONCOVÁ, Radka. Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku, odpovědnost za výrobek. Brno: Masarykova univerzita, 1999, 273 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, 236. ISBN 80-210-2243-4.

TICHÝ, Luboš, ed. Ochrana spotřebitele. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014. ISBN 978-80-87488-13-3.

LAVICKÝ, Petr. Občanský zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Tomáš Pezl, Ph.D.**
Fakulta právnická

Datum zadání diplomové práce: **5. března 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Monika Forejtová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 2. září 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Plzni, březen 2020

vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé diplomové práce panu JUDr. Tomáši Pezlovi za jeho cenné rady a připomínky, ale především i za velkou trpělivost.

Zároveň bych ráda poděkovala i svému bratrovi, který mi byl po celou dobu psaní této práce oporou a taky svému příteli, který mi mimo to, navíc společně s jeho rodinou pomohl v hledání odborné literatury pro sepsání mé práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk	1
Úvod	2
1. Obecně k ochraně spotřebitele	4
1.2 Spotřebitel	4
1.2.1 Definice spotřebitele v evropském právu	4
1.2.2 Definice spotřebitele v českém právu	6
1.3 Podnikatel	7
1.4 Vývoj ochrany spotřebitele v ČR a EU	8
1.4.1 Vývoj ochrany spotřebitele na českém území	8
1.4.2 Vývoj ochrany spotřebitele v rámci Evropské unie	11
2. Bezpečnost výrobků	14
2.1 Harmonizovaná a neharmonizovaná sféra bezpečnosti výrobků	15
2.2 Právní úprava bezpečnosti výrobků v EU	16
2.3 Právní úprava bezpečnosti výrobků v ČR	18
2.3.1 Základní pojmy v rámci obecné bezpečnosti výrobků	18
2.3.1.1 Výrobek	18
2.3.1.2 Bezpečný výrobek	20
2.3.1.3 Výrobce	26
2.3.1.4 Distributor	27
2.3.1.5 Dozor nad výrobky	27
2.4 RAPEX	29
2.4.1 Fungování systému RAPEX v České republice	30
2.4.2 Typy oznámení	32
2.4.3 Statistika oznámení v rámci systému RAPEX za rok 2019 v ČR	32
3. Odpovědnost za škodu způsobenou vadným výrobkem	34
3.1 Právní úprava odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem	34
3.1.1 Právní úprava odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem v rámci Evropské Unie	34
3.1.2 Právní úprava ČR	36
3.2 Základní pojmy	37
3.2.1 Výrobek	37
3.2.2 Vadný výrobek	38
3.2.3 Výrobce	40
3.3 Uplatnění nároku na náhradu škody	43
3.4 Liberace z odpovědnosti za škodu	48
3.5 Předcházení odpovědnosti za škodu	53

Závěr	55
Použitá literatura a zdroje	58

Seznam použitých zkratk

EU	Evropská unie
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
ES	Evropské společenství
EHS	Evropské hospodářské společenství
ČR	Česká republika
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
JEA	Jednotný evropský akt
RAPEX	Rapid Alert System for Non-Food Products
NSS	Nejvyšší správní soud
MS	Městský soud
CENELEC	Comité Européen de Normalisation Électrotechnique
CEN	Commission Européenne de Normalisation
ETSI	European Telecommunications Standards Institute
ČOI	Česká obchodní inspekce
RASFF	Rapid Alert systém for food and feed
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
EK	Evropská komise
NKM	Národní kontaktní místo
MPS	Mezirezortní pracovní skupina
DEHP	di-(2ethylhexyl)ftalát
SEU	Smlouva o Evropské unii

Úvod

Na úvod je třeba říci, že Evropská unie představuje výjimečný útvar sui generis, který se od počátku svého vzniku neustále vyvíjí. Vzhledem k tomu, že se liší od běžných mezinárodních organizací, tím, že na ni členské státy přenesly část svých svrchovaných pravomocí, čímž se jí právně podřídily a zavázaly se k respektování jejích rozhodnutí a jiných právních aktů, má Evropská unie jak řadu svých odpůrců, tak řadu příznivců, a to jak mezi politickými nebo právními odborníky, tak mezi laickou veřejností. Jejím hlavním cílem je snaha o unifikaci klíčových právních odvětví figurujících dnes již ve 27 členských státech.

Jednou z důležitých politik, na kterou upírá Evropská unie pozornost je ochrana spotřebitele. Ačkoli ochrana spotřebitele nepatřila od samého počátku vzniku Evropské unie k jejím hlavním tématům, patří dnes mezi detailně upravenou oblast, která má za cíl zajistit spotřebitelům v rámci jednotného trhu vysokou úroveň ochrany a bezpečnosti. S čímž úzce souvisí i téma této diplomové práce tj. bezpečnost výrobků. Téma bezpečnosti výrobků jsem si vybrala proto, že si myslím, že se o něm v rámci několika sekcí ochrany spotřebitele hovoří nejméně a spotřebitelé sami nemají ponětí co si pod tímto tématem představit. Ráda bych proto cestou této práce, naskytla spotřebiteli přehledný a stručný nástin toho co se bezpečností výrobku myslí, přičemž bych se chtěla zaměřit na oblast obecné bezpečnosti výrobků tj. neharmonizovanou sféru a její provedení v českém právu tj. zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků.

Svou práci jsem se rozhodla rozčlenit do tří kapitol, přičemž v první kapitole se chci věnovat tomu, kdo je považován za spotřebitele, jak z pohledu práva evropského, tak českého, včetně definice podnikatele a následně rozebrat historické momenty v rámci vývoje ochrany spotřebitele, které měly zásadní dopad na dnešní podobu této ochrany, taktéž v rámci českého i evropského práva.

Druhá kapitola bude pojednávat o obecné bezpečnosti výrobků tj. neharmonizované oblasti, přičemž, ale bude čtenáři vysvětleno, jaký je rozdíl mezi harmonizovanou a neharmonizovanou sférou a co do ní spadá. V rámci této kapitoly se budu věnovat především provedení směrnice 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků do české právní úpravy.

Poslední kapitola by se měla věnovat deskripci odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem, rovněž z pohledu evropského i českého práva

respektive, pojednávat o směrnici 85/374/EHS o odpovědnosti za vadné výrobky a jejím provedení v zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku. Přičemž bych se zároveň ráda v rámci této kapitoly pokusila osvětlit čtenáři praktický postup v případě, že se mu dostane do rukou vadný výrobek.

Tuto diplomovou práci budu vypracovávat deskriptivní a částečně komparativní metodou za užití pramenů práva, judikatury a odborné literatury.

1. Obecně k ochraně spotřebitele

Ochranu spotřebitele můžeme definovat jako ochranu slabší strany smluvního vztahu, na jehož jednom konci vystupuje podnikatel respektive profesionální prodejce zboží či poskytovatel služeb a na jeho druhém konci, vystupuje spotřebitel (koncový konzument, nepodnikatel). Ochrana spotřebitele je jednou z průřezových aktivit Evropské Unie, je součástí primárního práva a zahrnuje celou řadu směrnic. Mimo to patří ochrana spotřebitele mezi sdílené pravomoci Evropské Unie a členských států.¹

1.2 Spotřebitel

1.2.1 Definice spotřebitele v evropském právu

Evropské právo jednoznačně nedefinuje, kdo je spotřebitelem, což ve svém důsledku může vést k tomu, že spotřebitel, jehož zájmy jsou chráněny jednou směrnicí, nebude stejný, jako spotřebitel, jehož zájmy jsou chráněny směrnicí jinou.²

Podle většiny směrnic se dá říci, že **spotřebitel je fyzická osoba, která jedná jen pro sebe**. Směrnice přitom sledují **účel** takového **jednání** této osoby, jako je tomu např. v definici směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách³ nebo 2011/83/EU o právech spotřebitelů⁴. Tzn., za jakým účelem tato osoba jedná, zda jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo v rámci své osobní spotřeby a potřeby. Účel jednání spotřebitele zohledňuje ve svém rozsudku C-269/95, ve věci Benincasa proti Dentalkit Srl., odst. 17 i Soudní dvůr EU, který označuje za spotřebitele osobu, která jedná za účelem osobní potřeby. Do osobní potřeby přitom zahrnuje nejen spotřebitelovu vlastní spotřebu, ale i spotřebu jeho blízkých zejména tedy dětí, manžela, rodičů atd.

Jak již bylo řečeno výše, považuje se za spotřebitele především fyzická osoba. Přesto, ale není vyloučeno rozšíření ochrany spotřebitele i na právnické

¹ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ, et al. *Právo Evropské unie*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-184-7. S. 243.

² DVORÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN 978-80-7552-187-3. S. 296.

³ Spotřebitelem je podle směrnice 2005/29/ES „fyzická osoba, jež v obchodních praktikách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za provozování jejího obchodu, živnosti nebo řemesla anebo výkonu jejího svobodného povolání“.

⁴ Spotřebitelem se podle směrnice 2011/83/EU rozumí „fyzická osoba, která ve smlouvách, na které se vztahuje tato směrnice, jedná za účelem, který nelze považovat za její obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo povolání“.

osoby. Převážná část směrnic má totiž minimální charakter harmonizace, který dává členským státům více možností ohledně jejich vnitrostátní úpravy, tzn., mohou přijmout jak přísnější, tak i mírnější opatření, za dodržení minimálních požadavků směrnice. Tím pádem umožňují členským státům v určitých případech rozšířit ochranu spotřebitele i na právnické osoby. Zahrnout do ochrany spotřebitele právnické osoby, ale umožňují i některé směrnice s maximálním charakterem harmonizace, tedy takové, které nepřipouští žádnou odchylku od jejich požadavků. Za takovou směrnici je možné označit výše zmíněnou směrnicí 2011/83/EU o právech spotřebitelů, která kupříkladu umožňuje vztáhnout ochranu spotřebitele i na nevládní organizace (bod 13 preambule). Přičemž se jedná pouze o demonstrativní příklad, nikoli absolutní výčet a tak je možné jej ještě navýšit.⁵ Výše uvedené potvrzuje i rozsudek C-361/89 *Patrice di Pinto*, kde Soudní dvůr EU potvrdil možnost členských států aplikovat směrnicí 85/577/EHS o ochraně spotřebitele při smlouvách sjednávaných mimo obchodní provozovnu i na vzájemné vztahy mezi obchodníky.

V případě, že se členský stát rozhodne rozšířit ochranu spotřebitele o právnické osoby, nesmí tak činit prostřednictvím definice spotřebitele.⁶

Ačkoli je možné režim ochrany spotřebitele zpřísnit, není možné jej aplikovat absolutně, SDEU již několikrát shledal přísnější právní úpravu v rozporu s právem EU např. v rozsudku C-154/00 ve věci *Komise proti Řecku*, kdy Řecko nezavedlo do své vnitrostátní úpravy podmínku vyplývající ze směrnice 85/374/EHS o odpovědnosti za vadné výrobky, ke vzniku odpovědnosti za škodu, vznik škody na majetku ve výši alespoň 500 Euro.

Podle judikatury SDEU lze také říci, kdo za spotřebitele považován nebude. Za spotřebitele nebude dle rozsudku SDEU C-464/01, ve věci *Johann Gruber proti Bay Wa AG*, považována fyzická osoba, která se chová tak, že u druhé smluvní strany vyvolá dojem, že jedná jako podnikatel. V tomto případě je nutné chránit dobrou víru podnikatele, který si myslí, že jedná se sobě smluvně rovným (tedy také podnikatelem) resp., že neví, že jedná se spotřebitelem.

Spotřebitelská ochrana nebude také poskytnuta osobě, která jedná za účelem svého budoucího obchodu. Jde o osobu, která, ještě není podnikatelem, ale na své

⁵ HULMÁK, Milan. § 419 [Pojem spotřebitele]. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*. Komentář. Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9. S. 1596.

⁶ Tamtéž S. 1597

budoucí podnikání se připravuje (rozsudek SDEU C-269/95, ve věci Benincasa proti Dentalkit Srl.). Za spotřebitele nebude také považována osoba, která sice není podnikatelem, ani se nepřipravuje na své budoucí podnikání, ale jedná, za účelem podnikání jiné osoby, jedná se např. o ručitele nebo jinou osobu, která zajišťuje závazek za podnikatelský úvěr jiné osoby (rozsudek SDEU C-45/96, ve věci Bayerische Hypotheken und Wechselbank AG proti Edgarovi Dietzingerovi).

V evropském právu se dále můžeme setkat se dvěma pojmy týkající se spotřebitele, jedná se o pojem průměrného spotřebitele a pojem zvlášť zranitelného spotřebitele. S oběma těmito pojmy pracuje směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách.

Průměrný spotřebitel je v preambuli směrnice označen jako spotřebitel, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný, s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory. Směrnice zároveň zdůrazňuje, že se nejedná o statický pojem a je tedy nutné v konkrétním případě vycházet z vlastního pohledu na věc v rámci určitého případu s přihlédnutím k judikatuře Soudního dvora EU.

Zvlášť zranitelný spotřebitel je potom takový, který je snáze ovlivnitelný z důvodu určité vlastnosti, jako je věk, fyzická nebo duševní slabost nebo důvěřivost.

1.2.2 Definice spotřebitele v českém právu

V českém právním řádu existuje hned několik definic pojmu spotřebitel. Můžeme ji kupř. nalézt v zákoně č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele v § 2 odst. 1 písm. a) nebo třeba zákoně č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích v § 2 písm. d), do roku 2016 ji bylo možné nalézt i v zákoně č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru v § 3 písm. a). Základní definici soukromého práva představuje definice v § 419 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, podle níž je spotřebitelem každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná. Tato definice má svůj základ v několika evropských směrnicích (např. ve směrnici 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, směrnici 1999/44/ES o určitých aspektech nákupu

spotřebního zboží a záruk za spotřební zboží, směrnici 2000/31/ES o elektronickém obchodu nebo směrnici 2011/83/EU o právech spotřebitelů ad.).⁷

I přesto, že se v českém právním řádu vyskytuje větší množství definic spotřebitele, se všechny shodují na tom, že spotřebitelem je pouze člověk, tedy fyzická osoba. Co se výše uvedené problematiky právnických osob v ochraně spotřebitele týče, k té se občanský zákoník staví tak, že jim umožňuje poskytnout ochranu jako slabší straně např. § 433. Na právnické osoby není možné vztahovat ustanovení o ochraně, která jsou poskytována pouze spotřebitelům

Pokud jde o pojmy průměrného a zvláště zranitelného spotřebitele, tak české právo s pojmem průměrného spotřebitele nepracuje.⁸ Můžeme se, ale setkat s nepřímou definicí zvláště zranitelného spotřebitele, která je přejatá ze směrnice o nekalých obchodních praktikách do zákona o ochraně spotřebitele. Zvláště zranitelným spotřebitelem se zde rozumí spotřebitel, který je z důvodu fyzické či duševní slabosti nebo věku zvláště zranitelný. Oproti směrnici o nekalých obchodních praktikách zde chybí kritérium důvěřivosti, což může ve svém důsledku vést ke snížení míry ochrany spotřebitele.

1.3 Podnikatel

Jako kontrast spotřebitele stojí prodávající resp. podnikatel, který spotřebiteli prodává výrobky nebo poskytuje služby (§ 2 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně spotřebitele). Podnikatelem se podle § 420 občanského zákoníku rozumí ten, kdo vykonává samostatně, na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Zároveň se pro účely ochrany spotřebitele považuje za podnikatele každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní či jinou obdobnou činností nebo při samostatném výkonu svého povolání příp. osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele.

Za osoby odpovědné podle zákona o ochraně spotřebitele se budou mimo běžných prodejců výrobků považovat i kupříkladu realitní kanceláře, slevové portály, návrhářské kanceláře ad., ačkoli jsou regulovány i dalšími právními

⁷ HULMÁK, Milan. § 419 [Pojem spotřebitele]. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*. Komentář. Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9. S. 1595.

⁸ DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné. 2., aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN 978-80-7552-187-3. S. 298.

předpisy, které jim stanovují další povinnosti (např. zákon o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu).⁹

1.4 Vývoj ochrany spotřebitele v ČR a EU

1.4.1 Vývoj ochrany spotřebitele na českém území

První náznaky ochrany spotřebitele (kupujícího) můžeme vysledovat už v římském právu, které dávalo kupujícím ochranu při uzavírání smluv a uplatňování nároků z vad věci.¹⁰ Na českém území se ochrana rozvíjela postupně současně s rozvojem obchodu, přičemž byl nejprve vztah mezi kupujícím a prodávajícím vyrovnaný.

Co se týče odpovědnosti za vady, tak se zpočátku při prodeji movitých věcí ručilo jen za vady právní, tj. prodávající odpovídal za to, že neprodává věc kradenou. Prodej kradené věci byl trestný a považován za spolupachatelství při krádeži.¹¹ Výslovně zmíněnou odpovědnost za faktické vady, můžeme najít v Městských právech království českého z roku 1579, kde je zmíněna povinnost prodávajícího oznámit kupujícímu (mimo jiné), že je kůň dýchavičný nebo namožený. Pokud by prodávající tuto vadu zatajil a u koně by se do tří dnů projevila, prodavač musí vzít koně zpět a kupujícímu vrátit peníze.¹² Práva městská království českého platila v českých zemích až do roku 1811, kdy byla nahrazena Všeobecným občanským zákoníkem.¹³

Jelikož je už od pradávna zvykem, že se lidé šidí, bylo třeba mít nad trhem dozor. Ten od vrcholného středověku vykonávali rychtáři a konšelé, kteří nad nepoctivými prodejci dohlíželi. Konšelé vydávali řády o trzích a ochraně kupujících, chránili obyvatelstvo před drahotou stanovením cen určitého druhu zboží a kontrolovali obchodníky i řemesla. Jedna ze zmiňovaných kontrol probíhala v hospodách, tak, že byla každá pražská hospoda povinna mít tzv. úřední žejdlík s natlučeným hřebíkem jako ryskou (sloužilo ke kontrole míry), pokud se zjistilo,

⁹ VÍTOVÁ, Blanka. *Zákon o ochraně spotřebitele: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-984-7. S. 14-15.

¹⁰ HÁJKOVÁ, Kateřina. *Historie ochrany práv kupujících*. In: *coi.cz* [Online] [Cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/o-coi/historie-ochrany-prav-kupujicich/>.

¹¹ MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: Orac, 1995. ISBN 80-85903-01-6. S. 100.

¹² KRISTIÁN Z KOLDÍNA, Pavel. *Práva městská Království Českého a Markrabství Moravského spolu s krátkou jich summou*. Ed. Josef Jireček. 5. vyd. Praha: Věšhrd, 1876. S. 226 H. XIII.

¹³ KUKLÍK, Jan. *Osud Koldínových Práv městských Království českého od přijetí obnoveného zřízení zemského do vydání všeobecného občanského zákoníku rakouského*. In: MALÝ, Karel a Jiří ŠOUŠA. Ed. *Městské právo ve střední Evropě: sborník příspěvků z mezinárodní právnické konference „Práva městská Království českého“ z 9. - 21. září 2011, Praha*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN: 978-80-246-2113-5. S. 123-124.

že žejdlík neodpovídá normě, byl provrtán a obchodníkovi uložena pokuta. Tresty za šizení kupců byly nemalé, kupříkladu ve starších dobách hrozilo setnutí hrdla nebo později useknutí ruky. Za císaře Rudolfa probíhaly kontroly obchodníků především v zimě a to z jednoho prostého důvodu, pokud se při kontrole zjistilo, že své zákazníky šidí, byli zavřeni do klece a spuštěni do Vltavy, mimo to jim byla uložena peněžité pokuty. Nepoctivé obchodníky soudili konšelé a o malých přestupcích mohli rozhodovat i rychtáři.¹⁴ Šizení zákazníků mělo různou podobu, například míchání vápna se solí, přidávání loje do másla, chlebové kůry do pepře či potírání ryb krví aby vypadaly čerstvě.¹⁵

Řemeslníci se sdružovali do cechů, první zmínka o takovém cechu pochází z roku 1318 – cech krejčích a poté 1324 – cech zlatníků¹⁶. Cechy upravovaly řadu důležitých otázek týkajících se zaměstnanosti, objemu výroby nebo rovnosti při nákupu zboží. Ačkoli města cechy vítala, protože díky nim bylo snazší na řemeslníky dohlížet a vybírat od nich daně, bylo proti nim panovníky „bojováno“. Ferdinand I. cechy úplně zrušil a Karel IV. se je snažil omezovat. Cechy byly chápány jako překážka rozvoje výroby. V roce 1859 byly cechy definitivně zrušeny a nahrazeny společenstvy. V tomtéž roce byl vydán živnostenský řád, který prohlásil řemesla za svobodná a každý, kdo si koupil živnostenský list, mohl řemeslo vykonávat. Svoboda řemesla bez stanovení pevných kritérií pro jeho vykonávání způsobila úpadek kvality výrobků, což vedlo k vydání novely živnostenského řádu v roce 1883, která zavedla průkaz způsobilosti k výkonu daného řemesla. Živnostenský řád z roku 1859 stanovoval základní práva a povinnosti osob provozujících živnost, jednalo se např. o povinnosti při označování provozoven, při oceňování výrobků nebo při zajištění hygieny. Mimo to, také obsahoval kontrolní a sankční oprávnění jako, možnost zabavení zboží, právo zastavit práci strojů či uzavřít provozovnu. Určitě stojí za zmínku fakt, že Živnostenský řád byl přejat Československým státem v roce 1918 a platil až do roku 1965.¹⁷

¹⁴ HÁJKOVÁ, Kateřina. *Historie ochrany práv kupujících*. In: *coi.cz* [Online] [Cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/o-coi/historie-ochrany-prav-kupujicich/>.

¹⁵ WINTER, Zikmund. *Zlatá doba měst českých*. Praha: J. Otto, 1913. Česká knihovna zábavy a poučení (J. Otto). S. 82.

¹⁶ Tamtéž S. 212-213.

¹⁷ HÁJKOVÁ, Kateřina. *Historie ochrany práv kupujících*. In: *coi.cz* [Online] [Cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/o-coi/historie-ochrany-prav-kupujicich/>.

Mezi další předpisy směřující k tehdejší ochraně spotřebitele můžeme zařadit zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích. Ten zařazoval užívání neodpovídajících měr či vah mezi podvodná jednání, stávající se z povahy činu zločinem. Za opakované nedodržování vyhlášených sazeb a taxovních rádu bylo možné přijít o živnost. Nedodržování mohlo spočívat například v nesprávném stanovení ceny nebo šizení ve vlastnostech zboží. Další úpravu můžeme nalézt v občanském zákoníku z roku 1811, který řešil okolnosti vzniku a trvání smlouvy směnné nebo tržové a náhradu škody. K ochraně spotřebitele dále přispěly předpisy, které stanovily podmínky při prodeji jednotlivých komodit a poskytování služeb. Mezi tyto předpisy patřily například zákon o výčepních sklenicích z roku 1875, zákon o obchodu s potravinami z roku 1897, zákon o obchodu s vínem z roku 1907, zákon č. 252/1918 ř. z., o obchodě podomním, zákon č. 26/1895 ř. z., o výprodejích, nařízení č. 25/1918 ř. z., o ochraně odběratelů od klamání v obchodě o jakosti a způsobu výroby zboží, zákon č. 111/1927 Sb. z. a n., proti nekalé soutěži ad. Za nekalou soutěž (nekalosoutěžní praktiky) byla počátkem minulého století považována kupříkladu nekalá reklama, nesprávné označování původu zboží nebo zneužívání podnikových značek.¹⁸

Po roce 1948 byla regulace ochrany spotřebitele obsažena v občanských zákonících z let 1950 a poté 1964. Veřejnoprávní ochrana byla zajištěna zákonem č. 160/1949 Sb., o vnitřním obchodě, tento zákon opravňoval ministerstvo vnitřního obchodu k vydávání opatření, sloužících k zajištění distribuce zboží, kontroly oběhu a odbytu zboží apod.¹⁹ Z opatření lze zmínit např. stanovení prodejní doby, opatření o vážení v čisté váze nebo o výkupu lahví.²⁰

Mezi lety 1952 až 1986 došlo k vývoji dozorových orgánů. V roce 1952 byla vládním nařízením vytvořena Státní obchodní inspekce, která kontrolovala oblasti související s obchodem např. dodržování předpisů upravující: prodej zboží, správnost cen nebo hygienických podmínek ad.²¹ Jako další dozorový orgán byla roku 1958 opět vládním nařízením zřízena Státní inspekce jakosti potravinářských

¹⁸ HÁJKOVÁ, Kateřina. *Historie ochrany práv kupujících*. In: *coi.cz* [Online] [Cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/o-coi/historie-ochrany-prav-kupujících/>.

¹⁹ § 1 zákona č. 160/1949 Sb. v původním znění: *Ministr vnitřního obchodu se zmocňuje, aby k zajištění oběhu zboží v rámci jednotného hospodářského plánu a v zájmu zabezpečení plynulé distribuce zboží, především pracujícím obyvatelstvu, řídil a kontroloval na vnitřním trhu jeho oběh, odbyt a spotřebu a činil za tím účelem všechna nutná opatření, pokud k tomu není potřeba zákona.*

²⁰ HÁJKOVÁ, Kateřina. *Historie ochrany práv kupujících*. In: *coi.cz* [Online] [Cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/o-coi/historie-ochrany-prav-kupujících/>.

²¹ § 3 vládního nařízení č. 98/1952 o státní obchodní inspekci, v původním znění.

a zemědělských výrobků, která jak již její název napovídá, vykonávala kontrolu jakosti a skladování potravinářských výrobků apod.²² V roce 1962 došlo ke zrušení obou vládních nařízení a jejich nahrazení zákonem č. 122/1962 Sb., o státní zemědělské, potravinářské a obchodní inspekci, který ustanovil tři nové státní inspekce a to: Státní inspekce jakosti zemědělských výrobků, Státní inspekce jakosti výrobků potravinářského průmyslu a Státní obchodní inspekce.²³ Roku 1986 došlo k nahrazení těchto inspekci Českou zemědělskou a potravinářskou inspekci a Českou obchodní inspekci, které byly vytvořeny nově přijatými zákony č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci²⁴ a č. 64/1986., o České obchodní inspekci, který s určitými úpravami platí až dodnes.

Historický vývoj ochrany spotřebitele na českém území resp. jeho vrchol byl přijetím zákona č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele a samozřejmě později i vstupem ČR do EU v roce 2004.

1.4.2 Vývoj ochrany spotřebitele v rámci Evropské unie

Na počátku integrace nebyla oblast ochrany spotřebitele tím hlavním tématem. Změna nastala až na pařížském summitu roku 1972, kde představitelé jednotlivých států schválili pět základních práv spotřebitelů, které v roce 1975 Evropská komise shrnula do Předběžného programu EHS o ochraně spotřebitele a informační politice. Mezi pět základních práv patřilo: právo na ochranu zdraví a bezpečnosti, právo na ochranu ekonomických zájmů, právo na náhradu škody, právo na informace a vzdělání, právo na zastupování. Předběžný program EHS byl prvním spotřebitelským programem a stal se základem spotřebitelské legislativy.²⁵ Mezi konkrétní oblasti, kterými se program zabýval, patřily kupříkladu potraviny, hračky, textil, spotřebitelský úvěr nebo reklama. V roce 1981 byl přijat druhý spotřebitelský program, který platil pro léta 1981 – 1986. Tento program doplnil a rozšířil stávající program z roku 1975, a to konkrétně o transparentnost cen výrobků a služeb a kvalitu soukromých a veřejných služeb.²⁶

²² § 3 vládního nařízení č. 76/1958 Sb., o Státní inspekci jakosti potravinářských a zemědělských výrobků, v původním znění.

²³ Zákon č. 122/1962 Sb., o státní zemědělské, potravinářské a obchodní inspekci, v původním znění.

²⁴ Zrušen k 1. 1. 2003 a nahrazen zákonem č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci.

²⁵ KNOBLOCHOVÁ, Věra. *Vývoj ochrany spotřebitele v EU*. In: *mpo.cz* [Online]. 23. ledna. 2006 [Cit. 2021-02-12.]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitel/eu-a-spotrebitel/aktuality-z-eu/vyvoj-ochrany-spotrebitel-v-eu--7587/>.

²⁶ MORAVEC, Tomáš a Jan PASTORČÁK. *Spotřebitel a podnikatel na dynamicky se rozvíjejícím trhu*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-745-3. S. 15.

K zásadnějšímu ději v rozvoji ochrany spotřebitele došlo s přijetím Jednotného evropského aktu v roce 1987,²⁷ který ve svém článku 13 stanovil, že vnitřní trh musí být vytvořen do konce roku 1992. Mimo to jako první zakotvil pojem spotřebitele v primárním právu v čl. 100a Smlouvy o Evropském hospodářském společenství, ale přesně ho nedefinoval.²⁸

Další významnější vývoj v ochraně spotřebitele představovalo schválení Maastrichtské smlouvy²⁹. Tato smlouva dala za vznik samostatné komunitární politice v oblasti ochrany spotřebitele vytvořením čl. 129a. Podle tohoto článku je společenství povinno přispívat k vysoké úrovni ochrany spotřebitele za pomoci opatření, které jsou přijímány dle čl. 100a v kontextu dokončení vnitřního trhu a dále za pomoci specifických akcí podporujících a doplňujících politiky členských států na ochranu zdraví, bezpečnosti a ekonomických zájmů spotřebitelů a týkajících se odpovídajícího poskytování informací spotřebitelům.³⁰

Amsterodamská smlouva³¹ přinesla změny v nově číslovaném článku 153 Smlouvy o ES, který výslovně stanovil, že Společenství přispívá k ochraně zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů, jakož i k podpoře jejich práva na informace, vzdělávání a práva sdružovat se k ochraně svých zájmů. Mimo to mají být podle tohoto článku zohledňovány požadavky vyplývající z ochrany spotřebitele při vymezování a provádění jiných politik a činností Společenství.³²

Smlouva z Nice³³ nic zásadnějšího v oblasti ochrany spotřebitele nepřinesla. Naproti tomu Lisabonská smlouva³⁴ zavedla ochranu spotřebitele mezi oblasti se sdílenou pravomocí. Oblast se sdílenou pravomocí znamená, že v ní mohou

²⁷ JEA byl podepsán 17. února 1986 v Lucemburku a 28. února 1986 v Haagu. V platnost vstoupil 1. července 1987.

²⁸ KNOBLOCHOVÁ, Věra. *Vývoj ochrany spotřebitele v EU*. In: *mpo.cz* [Online]. 23. ledna. 2006 [Cit. 2021-02-12.]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitel/eu-a-spotrebitel/aktuality-z-eu/vyvoj-ochrany-spotrebitel-v-eu--7587/>.

²⁹ Maastrichtská smlouva byla podepsána na summitu Evropské rady konaném v Maastrichtu ve dnech 9. -10. prosince 1991. V platnost vstoupila 1. listopadu 1993.

³⁰ KNOBLOCHOVÁ, Věra. *Vývoj ochrany spotřebitele v EU*. In: *mpo.cz* [Online]. 23. ledna. 2006 [Cit. 2021-02-12.]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitel/eu-a-spotrebitel/aktuality-z-eu/vyvoj-ochrany-spotrebitel-v-eu--7587/>.

³¹ Amsterodamská smlouva byla podepsána 2. října 1997 na summitu Evropské rady konaném v Amsterdamu. V platnost vstoupila 1. května 1999.

³² KNOBLOCHOVÁ, Věra. *Vývoj ochrany spotřebitele v EU*. In: *mpo.cz* [Online]. 23. ledna. 2006 [Cit. 2021-02-12.]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitel/eu-a-spotrebitel/aktuality-z-eu/vyvoj-ochrany-spotrebitel-v-eu--7587/>.

³³ Smlouva z Nice byla podepsána 26. února 2001 na summitu Evropské rady konaném v Nice. V platnost vstoupila 1. února 2003.

³⁴ Lisabonská smlouva byla podepsána 13. prosince 2007 v Lisabonu. V platnost vstoupila 1. prosince 2009.

společně vykonávat pravomoc Evropská Unie i členské státy. Členské státy pouze v rozsahu v jakém ji EU dosud nevykonala, příp. ji přestala vykonávat (zejména pokud rozhodnou orgány EU o zrušení legislativního aktu).³⁵

V současné době je ochrana spotřebitele upravena ve Smlouvě o fungování EU, kde je ochraně spotřebitele věnována celá hlava XV a konkrétně článek 169, (což je bývalý článek 153 a 129a, které jsem zmínila výše). Článek 169 ve svém textu stanoví, že Unie přispívá k podpoře zájmů spotřebitelů a k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele k ochraně zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů, jakož i k podpoře jejich práva na informace, vzdělávání a práva sdružovat se k ochraně svých zájmů. Unie přispívá k dosažení těchto cílů také prostřednictvím opatření přijatých dle článku 114 SFEU v souvislosti s vytvářením vnitřního trhu a prostřednictvím opatření, která podporují, doplňují a sledují politiku členských států. Tento druhý typ opatření přijímají řádným legislativním postupem po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem Evropský parlament a Rada. Opatření podporující, doplňující a sledující politiku členských států nebrání členským státům zachovávat či zavádět přísnější ochranná opatření, pouze musí být tato opatření slučitelná se Smlouvami a oznamována Komisi.

Na závěr vývoje je možné ještě zmínit, že je ochrana spotřebitele zařazena jako lidské právo v Listině základních práv EU³⁶ v článku 38. Tento článek nám říká, že je v politikách Unie zajištěna vysoká úroveň ochrany spotřebitele. Ve vysvětlení k Listině potom nalezneme, že je tak činěno prostřednictvím článku 169 Smlouvy o fungování Evropské unie.

O současné právní úpravě bezpečnosti výrobků a odpovědnosti za výrobek, bude pojednáno v jednotlivých kapitolách vztahujících se k tomuto tématu.

³⁵ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ, et al. *Právo Evropské unie*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-184-7. S. 155.

³⁶ Listina byla přijata společně se smlouvou z Nice v roce 2000 jako deklarace tj. právně nezávazný dokument. Závaznou ji učinila až Lisabonská smlouva z roku 2007. Čl. 6 SEU stanoví, že má Listina stejnou právní sílu jako Smlouvy. Tímto se smlouva stala součástí primárního práva EU.

2. Bezpečnost výrobků

S problematikou bezpečnosti výrobků se spotřebitelé setkávají prakticky každodenně, aniž by si to možná vůbec uvědomovali. Nejčastěji se tak zpravidla děje prostřednictvím nákupu různého druhu zboží např. textilu, nábytku, dětských potřeb atd. A tak se může stát, že si při tomto nákupu spotřebitel zakoupí výrobek, o kterém později zjistí, že ohrožuje jeho zdraví nebo bezpečnost. Např. se může jednat o spotřebitele, který si zakoupí zimní rukavice a později se mu objeví na ruce alergická reakce. Pokud v tomto případě spotřebitel skutečně zjistí, že se jedná o nebezpečný výrobek, má právo ho vrátit na náklady výrobce nebo distributora zpět,³⁷ včetně požadování vrácení peněz nebo poskytnutí náhradního výrobku (i na nezbytně nutnou dobu, je-li to nutné, např. pomůcky pro handicapované).³⁸ Pokud by výrobce nebo distributor odmítli spotřebiteli vyhovět, hrozí jim nařízení zničení nebezpečného produktu, a to především v případě, že je ohrožen život, zdraví nebo majetek.³⁹

Jestliže má spotřebitel pouhé podezření, že výrobek není bezpečný, učiní nejlépe, když takovýto výrobek nahlásí příslušnému dozorovému orgánu např. hygienické stanici, pokud se mu ho nezdaří určit, může podat podnět k České obchodní inspekci, která vykonává zbytkový dozor nad nebezpečnými výrobky (tj. v případě, že neexistuje speciální dozorový orgán).⁴⁰

Spotřebitelé se o nebezpečných výrobcích mohou dozvědět např. prostřednictvím systému RAPEX, kde můžeme mimo jiné nalézt i právě takto nebezpečné zimní rukavice, které obsahují vysoké množství chromu (VI) a tak kromě alergické reakce mohou jejím uživatelům způsobit i rakovinu kůže.⁴¹

Pokud se výrobce nebo distributor dozví o výskytu nebezpečného výrobku na trhu, mají povinnost takovýto výrobek stáhnout z trhu i oběhu.⁴²

³⁷ § 5 odst. 7 zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků).

³⁸ KLABUSAYOVÁ, Naděžda. *Zákon o obecné bezpečnosti výrobků: Zákon o technických požadavcích na výrobky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-371-6. S. 21.

³⁹ § 5 odst. 7 zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků)

⁴⁰ *Co dělat s nebezpečným výrobkem?*. In: *dtest.cz* [online]. 14. února 2017 [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-5673/co-delat-s-nebezpecnym-vyrobkem>

⁴¹ Viz <https://ec.europa.eu/safety-gate-alerts/screen/webReport/alertDetail/10003184>

⁴² § 5 odst. 6 zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků).

Jak již bylo řečeno výše, bezpečnost výrobků je nepochybně velmi důležitá oblast, se kterou každý z nás přichází do styku prakticky každý den, a je třeba, aby byla (nejen) právně upravená, protože díky tomu lze předcházet újmám na zdraví a majetku. Pokud by výrobek přeci jen poškození zdraví nebo újmy na majetku způsobil, je možné se domáhat náhrady škody způsobené vadným výrobkem a to jak v případě újmy na zdraví tak újmy na majetku.

2.1 Harmonizovaná a neharmonizovaná sféra bezpečnosti výrobků

Bezpečnost výrobků můžeme dělit do dvou sfér, na sféru harmonizovanou a sféru neharmonizovanou.⁴³ Harmonizovaná sféra se dotýká především výrobků, které jsou složité, nebo potenciaálně nebezpečné tzn., že mohou ohrozit zdraví, bezpečnost, majetek nebo životní prostředí, z tohoto důvodu musí splňovat technické požadavky na výrobky stanovené právními předpisy EU, nejčastěji směrnicemi, které jsou poté uplatňovány formou národních právních předpisů.⁴⁴ Mezi výrobky harmonizované sféry patří například hračky⁴⁵, které jsou na úrovni EU upraveny Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/48/ES o bezpečnosti hraček, tato směrnice je u nás transponována do nařízení vlády č. 86/2011 Sb., o technických požadavcích na hračky.

Na výrobky z neharmonizované sféry se plně aplikuje Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků. Mezi výrobky neharmonizované sféry můžeme kupříkladu zařadit předměty pro péči o děti, nábytek nebo oděvy. Směrnice se uplatní i u výrobků z harmonizované sféry, co se týče bezpečnosti nebo rizik, které nejsou harmonizačními právními předpisy upraveny. Směrnice o obecné bezpečnosti byla do právního řádu České republiky implementována prostřednictvím zákona č. 102/2001 Sb. o obecné bezpečnosti výrobků.⁴⁶

⁴³ ODBOR ŽIVNOSTÍ A SPOTŘEBITELSKÉ LEGISLATIVY. *Průzkum ve věci implementace směrnice o obecné bezpečnosti výrobků*. In: mpo.cz [online]. 27. července 2020 [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobku/pruzkum-ve-veci-implementace-smernice-o-obecne-bezpecnosti-vyrobku--255926/>

⁴⁴ KLABUSAYOVÁ, Naděžda. *Zákon o obecné bezpečnosti výrobků: Zákon o technických požadavcích na výrobky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-371-6. S. XXI.

⁴⁵ *Obecná bezpečnost výrobků*. In: celnisprava.cz [online]. 24. května 2017 8:29 [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-spolecnosti-a-zivotniho-prostredi/Stranky/obecna-bezpecnost-vyrobku.aspx>

⁴⁶ ODBOR ŽIVNOSTÍ A SPOTŘEBITELSKÉ LEGISLATIVY. *Průzkum ve věci implementace směrnice o obecné bezpečnosti výrobků*. In: mpo.cz [online]. 27. července 2020 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobku/pruzkum-ve-veci-implementace-smernice-o-obecne-bezpecnosti-vyrobku--255926/>

Pro harmonizované výrobky platí, že pokud splní požadavky harmonizačních předpisů (nejčastěji tedy směrnic), mají prakticky zajištěn neomezený pohyb v rámci Společenství.⁴⁷ U neharmonizovaných výrobků se uplatňuje princip vzájemného uznávání, který je upraven v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/515 o vzájemném uznávání zboží uvedeného v souladu s právními předpisy na trh v jiném členském státě a o zrušení nařízení (ES) 764/2008.⁴⁸ Principem vzájemného uznávání se myslí to, že výrobkům, které jsou legálně vyráběny a uváděny na trh v některém členském státě v souladu se spravedlivými a obvyklými pravidly a výrobními postupy tohoto členského státu, musí být umožněn přístup na trh všech členských států (rozsudek C-120/78 Cassis de Dijon). Princip vzájemného uznávání vychází z myšlenky, která říká, že pokud je výrobek dobrý pro spotřebitele jednoho členského státu (tj. odpovídá požadavkům tohoto státu), je dobrý i pro spotřebitele ostatních členských států a musí v nich být umožněn jeho prodej. Členské státy takto uznávají, že výrobky vyrobené v souladu s jinými předpisy, normami nebo postupy, než jsou jejich vlastní, zaručují srovnatelnou míru bezpečnosti, a tudíž jim nemohou odeprít vstup na svůj trh. Princip vzájemného uznávání se aplikuje i na státy Evropského hospodářského prostoru (Island, Norsko a Lichtenštejnsko).⁴⁹

Tato práce se bude dále blíže zabývat neharmonizovanou oblastí a především provedením směrnice 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků v českém právu, respektive zákonem č. 102/2001 Sb. o obecné bezpečnosti výrobků.

2.2 Právní úprava bezpečnosti výrobků v EU

Stěžejní právní úpravu v rámci neharmonizované sféry bezpečnosti (nepotravinářských) výrobků v Evropské Unii představuje **směrnice** Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES **o obecné bezpečnosti výrobků**. Tato směrnice byla do českého práva transponována prostřednictvím zákona o obecné bezpečnosti výrobků č. 102/2001 Sb. Směrnice se netýká potravin, léčivých přípravků a chemikálií a jejím hlavním cílem je zajistit vysokou úroveň bezpečnosti výrobků

⁴⁷ ODBOR 06300. *Neharmonizované výrobky*. In: *mpo.cz* [online]. 17. září 2009 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/dokument64523.html>

⁴⁸ 51100. *Princip vzájemného uznávání na vnitřním trhu se zbožím a postup dle čl. 5 nařízení*. In: *mpo.cz* [online]. 20. dubna 2020 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitri-trh-eu/volny-pohyb-zbozi/princip-vzajemneho-uznavani-na-vnitrim-trhu-se-zbozim-a-postup-dle-cl--5-narizeni---254100/>

⁴⁹ Tamtéž

v rámci celé Evropské Unii.⁵⁰ Důvodem k přijetí této směrnice bylo vytvořit obecnou úpravu bezpečnosti výrobků na úrovni Evropské unie a tím zamezit existenci odlišné úrovně ochrany spotřebitele v jednotlivých členských státech, které by mohly vytvářet překážky obchodu a narušit soutěž v rámci vnitřního trhu.⁵¹

Směrnice se vztahuje na všechny výrobky bez ohledu, na to, kde byly spotřebitelem zakoupeny (on-line nebo v klasické kamenné prodejně).⁵² Směrnici o obecné bezpečnosti je možné aplikovat jen v případech, kdy neexistují žádná zvláštní ustanovení právních předpisů Společenství, upravujících požadavky na bezpečnost výrobků a vztahuje se pouze na hlediska a rizika či kategorie rizik, kterých se netýkají požadavky na bezpečnost výrobků, které jsou předmětem zvláštní právní úpravy na úrovni EU.⁵³ Směrnice o obecné bezpečnosti mimo jiné vytvořila právní základ pro zřízení systému Evropské komise pro rychlou výměnu informací o nebezpečných nepotravinářských výrobcích na vnitřním trhu Evropské unie s výjimkou farmaceutických výrobků Safety Gate - RAPEX.⁵⁴

Mezi další prameny patří

- rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 768/2008/ES o společném rámci uvádění výrobků na trh a o zrušení rozhodnutí Rady 93/465/EHS
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 765/2008, kterým se stanoví požadavky na akreditaci a dozor nad trhem týkající se uvádění výrobků na trh a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 339/93
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/515 o vzájemném uznávání zboží uvedeného v souladu s právními předpisy na trh v jiném členském státě a o zrušení nařízení (ES) č. 764/2008
- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/417, kterým se stanoví pokyny pro řízení systému Evropské unie pro rychlou výměnu informací RAPEX zřízeného podle článku 12 směrnice 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků a jeho systému oznamování

⁵⁰ HOFMANN, Herwig C.H., Gerard C. ROWE a Alexander H. TÜRK. *Specialized Administrative Law of the European Union: A Sectoral Review*. United States of America: Oxford University Press, 2018. ISBN 978-0-19-878743-3. S. 279.

⁵¹ Preambule směrnice o obecné bezpečnosti výrobků 2001/95/ES (3).

⁵² Preambule směrnice o obecné bezpečnosti výrobků 2001/95/ES (7).

⁵³ Preambule směrnice o obecné bezpečnosti výrobků 2001/95/ES (11),(12).

⁵⁴ MIŠEKOVÁ, Martina. *RAPEX*. In: *mpo.cz* [online]. 16. ledna 2007 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/eu-a-spotrebitel/aktuality-z-eu/rapex--26260/>

Mimo tuto stěžejní úpravu existují (jak již z výše uvedeného vyplynulo) **směrnice či nařízení upravující jednotlivé sektory**, týkající se pravidel pro výrobu hraček, kosmetiky elektrického a elektronického zboží ad.

2.3 Právní úprava bezpečnosti výrobků v ČR

Hlavní právní předpis představující obecnou úpravu v oblasti bezpečnosti výrobků v rámci České republiky je zákon č. 102/2001 Sb. o obecné bezpečnosti výrobků, (do něhož, byla transponována směrnice o obecné bezpečnosti výrobků 2001/95/ES). Zákon o obecné bezpečnosti výrobků se použije pouze tehdy, pokud neexistuje zvláštní úprava, např. nařízení vlády č. 86/2011 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na hračky, nařízení vlády č. 21/2003, kterým se stanoví technické požadavky na osobní ochranné prostředky, zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů ad. K bezpečnosti výrobků se vztahuje i řada dalších zákonů jedná se např. o zákon č. 22/1997 o technických požadavcích na výrobky nebo zákon č. 90/2016 Sb. o posuzování shody. Pro účely této práce budu dále rozebírat bezpečnost výrobků a s tím související ochranu spotřebitele v rámci zákona 102/2001 Sb. o obecné bezpečnosti výrobků.

2.3.1 Základní pojmy v rámci obecné bezpečnosti výrobků

2.3.1.1 Výrobek

Výrobkem se podle zákona o obecné bezpečnosti výrobků rozumí jakákoli movitá věc bez ohledu na stupeň jejího zpracování, která byla vyrobena, vytěžena či jinak získána a je určena k nabídce spotřebiteli nebo lze předpokládat, že ji spotřebitel bude užívat (§ 2 odst. 1 zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků).

Za výrobek se považují i movité věci, které jsou spotřebitelům poskytovány nebo dodávány v rámci poskytování nějaké služby, včetně těch se kterými přijde spotřebitel přímo do styku (např. holicí strojek v kadeřnictví). Za výrobky se v rámci služeb nepovažují prostředky určené k přepravě cestujících v rámci poskytování přepravních služeb.⁵⁵ Pro posouzení, zda se jedná o výrobek, dle zákona o obecné bezpečnosti, je irelevantní, kde byl tento výrobek zakoupen, tedy, zda byl pořízen online prostřednictvím internetového tržiště či klasicky v kamenné prodejně.⁵⁶

⁵⁵ Preambule směrnice o obecné bezpečnosti výrobků 2001/95/ES (9).

⁵⁶ Preambule směrnice o obecné bezpečnosti výrobků 2001/95/ES (7).

Aby byla movitá věc považována za výrobek, nemusí být nutně určena k nabídce spotřebiteli, může být nabízena za úplatu i bezplatně a může se jednat o věc opotřebenou i novou (§ 2 odst. 1 zákona o obecné bezpečnosti výrobků).

Zákon se nevztahuje na věci, které sice za výrobek podle tohoto zákona považovány jsou, ale vyžadují ke svému použití nějakou úpravu, opravu nebo se jedná o starožitnost (§2 odst. 2 zákona o obecné bezpečnosti výrobků). U starožitností je logické, že se na ně nemůže vztahovat úprava o bezpečnosti výrobků, jelikož tyto věci jsou zastaralé, respektive nějaký čas se nepoužívaly a už se ani nevyrábí a proto nemohou splňovat aktuální požadavky na bezpečný výrobek, protože v době, kdy se vyráběly, nebyly kladeny na jejich výrobu současné požadavky pro bezpečnost, může se jednat například o šperky, svícný, náradí, staré šicí stroje atd. Pro jejich použití se vyžaduje oprava nebo úprava, tzn., musí být obnoveny či restaurovány.

Mezi další výrobky, na které se zákon o obecné bezpečnosti výrobků nevztahuje (respektive výrobky, které musejí být podle této definice upraveny či opraveny) jsou především potraviny, a předměty určené pro styk s potravinami (a to v případě, kdy se jedná o nebezpečí, na které se nevztahuje nařízení 1935/2004/ES o materiálech a předmětech určených pro styk s potravinami, a jiné předpisy týkající se chemických a biologických rizik souvisejících s potravinami), humánní a veterinární léčivé přípravky, krmiva, vedlejší produkty živočišného původu a odvozené produkty, geneticky modifikované organismy a mikroorganismy při uzavřeném nakládání, rostlinné a živočišné produkty, které přímo souvisejí s jejich budoucí reprodukcí, přípravky na ochranu rostlin, živé rostliny a živočichy.⁵⁷

Definice výrobku v zákoně o obecné bezpečnosti výrobků vychází z čl. 2 písm. a) směrnice o obecné bezpečnosti výrobků a je s ní takřka shodná. Rozdíl můžeme nalézt v tom, že směrnice neuvádí výrobek jako jakoukoli movitou věc, která byla vyrobena, vytěžena nebo jinak získána bez ohledu na stupeň jejího zpracování, ale pouze jako každý výrobek, který je určen spotřebitelům. Důvodem proč zákon definuje výrobek jako každou movitou věc, bude zřejmě proto, aby se pod pojem výrobek dalo zahrnout široké množství věcí resp. všechny věci, kterou

⁵⁷ KLABUSAYOVÁ, Naděžda. *Zákon o obecné bezpečnosti výrobků: Zákon o technických požadavcích na výrobky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-371-6. S. 5.

nejsou nemovité (§ 498 občanského zákoníku). Zajímavostí určitě je, že úplně totožné ustanovení bylo možné nalézt i v zákoně o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku č. 59/1998 Sb., který představoval implementaci směrnice 85/374/EHS o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky a jehož úpravu přejal zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (více k odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem v kapitole 4).

2.3.1.2 Bezpečný výrobek

Bezpečným výrobkem se dle zákona o obecné bezpečnosti výrobků rozumí výrobek, který po dobu své obvyklé použitelnosti či použitelnosti stanovené výrobcem, za běžných či rozumně předvídatelných podmínek užití pro spotřebitele nepředstavuje žádné, nebo jen minimální riziko z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví (§ 3 odst. 1 zákona o obecné bezpečnosti výrobků).

Není možné absolutně vyloučit riziko poškození zdraví, ale je možné ho při správném dodržování zásad bezpečnosti práce minimalizovat.⁵⁸ To, že výrobek představuje nějakou možnost ohrožení zdraví, ještě nutně neznamená, že je nebezpečný. Jedná se o produkty, u kterých není možné tato rizika úplně odstranit například používání sekačky na trávu, tady hrozí, že se spotřebitel poraní o její nože, jenže pokud bychom tyto nože opatřili chrániči a snížili rychlost otáček, tak bychom trávu už sekali jen velmi těžko.

Zákon o obecné bezpečnosti sleduje z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví spotřebitele mnoho kritérií. Jako první bych zmínila jeho **životnost** (§ 3 odst. 1 písm. a, zákona o obecné bezpečnosti výrobků), která je nepochybně velmi diskutovanou záležitostí. Představuje totiž dobu, po kterou nám zakoupený produkt vydrží funkční. Když si půjdeme kupříkladu koupit nový mobilní telefon, nevíme, jak dlouho ho budeme moci používat, než se stane nefunkčním. Pokud bychom takovou informaci měli, respektive, pokud by ji měli spotřebitelé, je celkem jisté, že by je to ovlivnilo v jejich rozhodování při nákupu. Většina spotřebitelů si rozmyslí, zda si koupit produkt, který mu vydrží přesně stanovenou záruční lhůtu (tj. obvykle dva roky) nebo produkt, který mu bude sloužit i dál. Bohužel pro nás,

⁵⁸ JANÁKOVÁ, Anna. *Abeceda bezpečnosti a ochrany zdraví při práci - 6. aktualizované vydání*. ANAG, 2018. 978-80-7554-171-0.

tyto informace výrobce uvádět nemusí. Má pouze povinnost informovat o případné omezené životnosti výrobku⁵⁹.

Evropská Unie podnikla některé kroky k tomu, aby se životnost produktů prodloužila. Životnost totiž logicky souvisí i s udržitelností, protože, pokud výrobek vydrží déle, redukuje se tím i množství odpadu. Proto Evropská komise vydala několik nařízení, která začala platit od března 2021 a stanovila nutnost opravitelnosti některých produktů (jedná se kupříkladu o chladničky, myčky, televize nebo vysavače). Spousta výrobků byla předčasně likvidována kvůli nemožnosti opravy vzhledem k nedostupnosti náhradních dílů, nebo nemožnosti rozebrání takového spotřebiče.⁶⁰

Nová nařízení tudíž stanovila povinnost výrobcům, aby bylo možné tyto produkty rozebrat a opětovně složit, dále umožnit přístup k opravným schémátům i neautorizovaným servisům a možnost dodání náhradních dílů až 10 let po uvedení posledního modelu dané série produktů na trh. Tímto by se odhadem měla prodloužit životnost produktů o 3 až 5 let.⁶¹ Že se v budoucnu bude životnost produktů dále upravovat, naznačuje nový akční plán komise pro oběhové hospodářství, který pojednává o životnosti a opravitelnosti i dalších produktů jako jsou např. mobilní telefony, laptopy nebo tablety.⁶²

Další kritérium bezpečnosti a ochrany zdraví spotřebitele, představuje **návod**. **Návod k použití** výrobku představuje pokyny a informace výrobce ke správnému používání výrobku a s tím souvisejícímu předcházení tzv. zbytkových rizik ohrožení zdraví, které výrobek může představovat při jeho nesprávném užívání.⁶³ Výrobce a distributor jsou povinni o těchto rizicích informovat v průvodní dokumentaci, pokud nejsou zřejmé a to i přesto, že se jedná o bezpečný výrobek (§ 4 odst. 4 zákona o obecné bezpečnosti výrobků).

⁵⁹ KLABUSAYOVÁ, Naděžda. *Zákon o obecné bezpečnosti výrobků: Zákon o technických požadavcích na výrobky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-371-6. S. 15.

⁶⁰ *Spotřebiče musí být opravitelné*. In: *dtest.cz* [online]. 04. dubna 2021 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-8659/spotrebi-ce-musi-byt-opravitelne>

⁶¹ Tamtéž

⁶² EVROPSKÁ KOMISE. *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů*. In: *eur-lex.europa.eu* [online]. Brusel, 11. března 2020. [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0098>

⁶³ JANÁKOVÁ, Anna. *Abeceda bezpečnosti a ochrany zdraví při práci - 6. aktualizované vydání*. ANAG, 2018. 978-80-7554-171-0.

Návod musí obsahovat jasnou identifikaci výrobku, která nesmí být zaměnitelná s jiným podobným výrobkem. Je důležité, aby návod obsahoval označení vhodného uživatele výrobku včetně jeho schopností a informace o skupinách osob, na které je třeba brát zvláštní zřetel (§ 3 odst. 1 písm. d zákona o obecné bezpečnosti výrobků). Jedná se kupříkladu o děti, handicapované osoby, negramotné nebo starší občany. U některých výrobků je třeba jejich používání vymežit pouze pro určitou skupinu uživatelů např. pro starší 15 let.⁶⁴

Určité informace mohou být určeny pouze pro určitou skupinu uživatelů např. pracovníky servisu, pak je důležité tuto informaci zvlášť vyznačit, a předávat odděleně od základního návodu např. návod na servis. V návodu je dále nutné uvést, zda je k obsluze výrobku vyžadována nějaká kvalifikace a současně oddělit činnosti, které může provádět uživatel daného výrobku a které už spadají pod odborný servis.⁶⁵

Návod by měl mimo tyto informace obsahovat i údaje o údržbě a servisu. Výrobce má povinnost uvádět všechna možná chybná užití výrobku včetně následků, která z takového používání plynou. Výrobce je dále povinen uvést všechny informace o případných drobných vadách, které se u výrobku mohou vyskytnout a způsoby jejich odstranění⁶⁶ včetně popisu chybových hlášení a jejich interpretace.⁶⁷

Mezi další náležitosti návodu patří popis funkce, uvedení do provozu a popis montáže a instalace včetně informací o čištění výrobku. Neméně podstatnou náležitostí návodu na použití je návod na likvidaci výrobku, který jak už z názvu vyplývá, obsahuje informace o způsobech likvidace výrobku, jeho obalových materiálů a jaký má vliv funkce výrobku na životní prostředí.⁶⁸

Prodávající je povinen poskytnout spotřebiteli návod, v případě, že je zboží nutné po jeho nákupu sestavit, jeho obsluha je náročnější a používání takového výrobku se řídí velkým množstvím pravidel. Výjimku z této povinnosti představuje

⁶⁴ HONCOVÁ, Radka. *Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku: Odpovědnost za výrobek*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2243-4. S. 191.

⁶⁵ Tamtéž S. 192.

⁶⁶ KLABUSAYOVÁ, Naděžda. *Zákon o obecné bezpečnosti výrobků: Zákon o technických požadavcích na výrobky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-371-6. S. 14.

⁶⁷ HONCOVÁ, Radka. *Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku: Odpovědnost za výrobek*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2243-4. S. 191.

⁶⁸ KLABUSAYOVÁ, Naděžda. *Zákon o obecné bezpečnosti výrobků: Zákon o technických požadavcích na výrobky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-371-6. S. 15.

případ, kdy jsou pravidla užití výrobku obecně známá nebo zřejmá a bylo by nadbytečné je zvlášť vypisovat. U návodu je nutné, aby byl v písemné formě, srozumitelný a v českém jazyce. Příkládá se k výrobku jako součást balení nebo se dává zvlášť při placení, například u obuvi. Neposkytnutí českého návodu může v krajním případě vést až k odstoupení od smlouvy.⁶⁹

Mezi další kritéria bezpečného výrobku, která zákon o obecné bezpečnosti jmenuje, patří např., složení výrobku, způsob balení, vliv na další výrobek, při předpokladu vzájemného užívání.⁷⁰ Tady se zkoumá především, zda nemůže tento výrobek, nějaký další poškodit. Dále rizika pro spotřebitele, kteří mohou být ohroženi při užití výrobku, zejména děti a osoby s omezenou schopností pohybu a orientace. Zde se jedná především o takové výrobky, které jsou svou povahou a vzhledem zaměnitelné s potravinou, ačkoli se o potravinu nejedná.⁷¹

Zákon o obecné bezpečnosti obsahuje v § 3 odst. 2 až 5 ustanovení o tom, podle jakých právních předpisů nebo jiných pravidel se bude posuzovat, zda se jedná o bezpečný výrobek či nikoli

1. Bezpečný výrobek je takový, který je v souladu se zvláštním právním předpisem přejímajícím právo Evropských unie. Jedná se kupříkladu o zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, nařízení vlády č. 80/2011, kterým se stanoví technické požadavky na hračky nebo zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech ad. Přičemž tento předpis zároveň určuje požadavky na bezpečnost výrobku nebo omezení rizik, která z jeho užívání vyplývají. Pokud obsahuje zvláštní právní předpis jen některé požadavky týkající se bezpečnosti, použije se podpůrně zákon o obecné bezpečnosti výrobků.

2. V případě, že tento zvláštní právní předpis neexistuje, je výrobek považován za bezpečný, pokud je ve shodě s právním předpisem členského státu EU, ve kterém je uveden na trh. Právní předpis členského státu musí zaručovat minimálně stejnou ochranu jako by zaručoval zvláštní právní předpis uvedený v bodě 1.

3. Pokud se nepodaří posoudit bezpečnost výrobku podle předchozích pravidel, posuzuje se bezpečnost podle českých technických norem, které přejímají příslušné

⁶⁹ *Musím dostat český návod?* In: *coi.cz* [online]. 31. srpna 2017 8:29 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/faq/4-musim-dostat-cesky-navod/>

⁷⁰ § 3 odst. 1 písm. a., b., zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků).

⁷¹ § 3 odst. 1 písm. d., zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků).

evropské normy. Komise EU zveřejňuje odkaz na evropské normy v Úředním věstníku EU, mimo to jsou také zveřejňovány ve Věstníku Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. Podle judikatury je nutné přihlížet k tomu, že se výrobek odpovídající technické normě považuje za bezpečný, neplatí, ale přesný opak tzn., že se výrobek odporující technické normě považuje automaticky za nebezpečný (rozsudek NSS sp. zn. 5 As 69/2009). Pokud výrobek nesplňuje požadavky české technické normy, na jejichž užití se odkazuje v zákoně o obecné bezpečnosti výrobků v §3 odst. 4, pak nevyhovuje požadavkům na bezpečný výrobek (rozsudek MS v Praze sp. zn. 9 A 131/2010)

4. V případě, že nelze určit bezpečnost dle bodů 1. a 3., posuzuje se bezpečnost podle

- a) české technické normy, která přejímá jinou evropskou normu než, tu co je uvedena v bodu 3. To znamená, že výrobek bude brán jako bezpečný, když splní požadavky schválené české technické normy, podle ustanovení zákona o technických požadavcích na výrobky.
- b) národní technické normy členského státu EU, ve kterém je výrobek uveden na trh. Národní technická norma, je norma přijatá národním normalizačním orgánem, o kterém informuje členský stát Komisi EU. V ČR tuto funkci zastává Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví.⁷² V rámci EU vydává evropské normy Evropská komise pro normalizaci v elektrotechnice (CENELEC), Evropská komise pro technickou normalizaci (CEN) a Evropský institut pro normalizaci v telekomunikacích (ETSI). Normy jsou nezávazné a používané na dobrovolné bázi.⁷³
- c) doporučení Komise stanovující pokyny pro posuzování bezpečnosti výrobku
- d) pravidel správné praxe bezpečnosti výrobku uplatňovaných v příslušném oboru. Jedná se především o pravidla hygienické a výrobní praxe, kterými se výrobci dobrovolně řídí. Správná výrobní praxe představuje řadu nařízení a opatření, které se týkají, také pracovníků, prostor výroby, výrobních zařízení atd. Existuje spousta požadavků a pravidel na bezpečnost výrobků

⁷² KLABUSAYOVÁ, Naděžda. *Zákon o obecné bezpečnosti výrobků: Zákon o technických požadavcích na výrobky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-371-6. S. 9.

⁷³ *Evropské normy*. In: *europa.eu* [online]. 09. února 2021 [cit. 2021-03-06]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/business/product-requirements/standards/standards-in-europe/index_cs.htm

pro různé obory. Pravidla praxe jsou registrována u Hospodářské komory ČR.⁷⁴

- e) stavu vědy a techniky. To znamená, že by se výroba daného výrobku měla řídit se současným stavem poznání v oblasti vědy a techniky a to zejména v případě neexistující úpravy bezpečnosti nebo zastaralé úpravy.⁷⁵
- f) rozumného očekávání spotřebitele týkajícího se bezpečnosti. Pod tímto pravidlem se skrývá doporučení pro výrobce stanovit skupinu spotřebitelů, kterým je výrobek určen např. děti, dospělí, ženy, muži, praváci, leváci, hluchí atd. Jak už bylo uvedeno výše v případě návodu, výrobce musí uvést v návodu správné užití výrobku, ale zároveň by měl předpokládat i určitá špatná použití, před kterými by měl spotřebitele varovat. Výrobce by rovněž měl také uvádět i všeobecně známá fakta o užívání určitých kategorií výrobku.⁷⁶

Pokud výrobek nesplňuje zákonem stanovené požadavky na bezpečnost, považuje za nebezpečný (§ 3 odst. 7 zákona o obecné bezpečnosti výrobků). S čímž se pojí povinnost orgánů státní správy a orgánů územní samosprávy v přenesené působnosti, činit veškerá opatření k zamezení dovozu, vývozu a uvádění na trh případně zamezení dalšího oběhu nebezpečných výrobků. Tyto orgány jsou dále povinny informovat spotřebitelskou veřejnost o nebezpečných výrobcích všemi dostupnými prostředky tj. například prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků (§ 6 zákona o obecné bezpečnosti výrobků). Například Česká obchodní inspekce zveřejňuje na svých webových stránkách informace o zjištěných rizikových výrobcích⁷⁷. Ministerstvo zdravotnictví a krajské hygienické stanice na svém webu zveřejňují informace o výrobcích, které byly vyhodnoceny orgány ochrany zdraví jako nebezpečné.⁷⁸

Definici bezpečného výrobku nalezneme ve směrnici o obecné bezpečnosti výrobků v čl. 2 písm. b). V českém právu je její provedení naprosto přesné a dle mého názoru bezvadné. Pokud výrobek nesplňuje požadavky na něj kladené v čl. 2

⁷⁴ KLABUSAYOVÁ, Naděžda. *Zákon o obecné bezpečnosti výrobků: Zákon o technických požadavcích na výrobky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-371-6. S. 11.

⁷⁵ Tamtéž

⁷⁶ Tamtéž

⁷⁷ Viz. <https://www.coi.cz/pro-spotrebitele/rizikove-vyrobky/>

⁷⁸ Viz. <https://www.mzcr.cz/nebezpecne-vyrobky/>

písm. b) směrnice, považuje se za nebezpečný. Určení předpisů a pravidel podle, kterých se bude posuzovat, zda je výrobek bezpečný, vychází z čl. 3 Směrnice.

2.3.1.3 Výrobce

Výrobce se podle zákona o obecné bezpečnosti výrobků rozumí osoba (fyzická nebo právnická), která je usazena v České republice či jiném členském státu Evropské Unie. Přičemž tato osoba vyrobila konečný výrobek a opatřila ho svou obchodní firmou, ochrannou známkou nebo jiným rozlišovacím znakem, případně tento výrobek upravila. Za výrobce se podle zákona dále považuje písemně pověřený zplnomocněný zástupce pobývající v členském státě Evropské Unie, v případě, že je výrobce usazen mimo členský stát Evropské Unie, pokud takovýto zástupce není, tak dovozce, případně jiné osoby v dodavatelském řetězci.⁷⁹

Výrobce je povinen uvádět na trh pouze bezpečný výrobek. S čímž souvisí jeho povinnost odebírat vzorky a provádět bezpečnostní zkoušky výrobku (např. opakované kontroly pitné vody poskytované spotřebitelům). Pokud výrobce zjistí, že je výrobek nebezpečný je povinen o tom informovat spotřebitele a stáhnout výrobek z trhu a z oběhu. Mimo spotřebitele musí informovat, také příslušný dozorový orgán. Pokud se nebezpečný výrobek dostane ke spotřebiteli, musí mu být výrobcem umožněno takovýto výrobek na jeho náklady vrátit. V případě, že by spotřebiteli vrácení neumožnil, může mu být uložena pokuta a nařízeno zničení výrobku.⁸⁰

Výrobce je dále povinen výrobek označit a opatřit průvodní dokumentací (§ 4 zákona o obecné bezpečnosti výrobků). Průvodní dokumentace představuje doklady k nutné k převzetí a užívání zboží. Označením výrobku se rozumí opatření výrobku informacemi, které umožňují posouzení rizik spojených s jeho užíváním nebo jakýmkoli informacemi, které mají vztah k bezpečnosti výrobku.⁸¹ Pokud výrobce nedodrží povinnosti mu stanovené zákonem o obecné bezpečnosti

⁷⁹ § 5 odst. 1 zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků).

⁸⁰ § 5 odst. 3, 5 až 8 zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků).

⁸¹ POKORNÁ, Jarmila, Eva VEČERKOVÁ, Tereza LEVICKÁ a Jana DUDOVÁ. *Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-625-0. S. 277.

výrobků, je možné mu uložit pokutu ve výši až 50 milionů korun (§ 8 zákona o obecné bezpečnosti výrobků).⁸²

2.3.1.4 Distributor

Za distributora se podle zákona o obecné bezpečnosti výrobků považuje každá osoba (tj. fyzická i právnická), která po uvedení výrobku na trh provádí následnou obchodní činnost. Případně i další osoby v dodavatelském řetězci, jejichž činnost nemá vliv na bezpečnost výrobku.⁸³ Distributor je povinen dodávat na trh bezpečné výrobky. Má stejnou informační povinnost jako výrobce, tj. v případě nebezpečného výrobku informovat spotřebitele a dozorový orgán a stejně tak umožnit vrácení takového výrobku.⁸⁴ V případě nedodržení těchto povinností hrozí distributorovi pokuta až ve výši 50 milionů korun (§ 8 zákona o obecné bezpečnosti výrobků).

2.3.1.5 Dozor nad výrobky

Dozor nad uváděním bezpečných výrobků na trh, provádějí orgány dozoru, v závislosti na povaze konkrétního výrobku, stanovené zvláštními předpisy tj. například krajské hygienické stanice resp. Ministerstvo zdravotnictví, pokud jde o předměty běžného užívání podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví⁸⁵. Pokud není možné orgán dozoru takto určit, vykonává dozor Česká obchodní inspekce. Jednotlivými dozorovými orgány jsou: Ministerstvo průmyslu a obchodu, Česká obchodní inspekce, Krajské hygienické stanice (Ministerstvo zdravotnictví), Celní správa České republiky, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Česká inspekce životního prostředí, Ministerstvo dopravy, Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva, Hasičský záchranný sbor České republiky, Česká báňský úřad a Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.⁸⁶

⁸² Právní úprava výrobce a distributora má svůj základ v čl. 3 odst. 1 a člancích 4 a 5 směrnice 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků.

⁸³ § 5 odst. 2 zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků).

⁸⁴ § 5 odst. 4, 6 až 8 zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků).

⁸⁵ HÁJKOVÁ, Michaela. *Nebezpečný výrobek v českém právu*. In: *epravo.cz* [online]. 27. července 2011 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nebezpecny-vyrobek-v-ceskem-pravu-74848.html>

⁸⁶ ODBOR ŽIVNOSTÍ A SPOTŘEBITELSKÉ LEGISLATIVY. *Zpráva o činnosti RAPEX ČR 2019*. In: *mpo.cz* [online]. 13. května 2020 [cit. 2021-03-08]. S. 7. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobku/2020/5/Zprava-o-cinnosti-RAPEX-CR-2019.pdf>

Česká obchodní inspekce je orgán státní správy, podřízený Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. ČOI byla zřízena na základě zákona č. 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci. Vnitřně se člení na jeden ústřední a sedm krajských inspektorátů. V čele ústředního inspektorátu (a tedy celé ČOI) stojí ústřední ředitel, kterého jmenuje ministr průmyslu a obchodu.⁸⁷ V současnosti stojí v čele ústředního inspektorátu Ing. Mojmír Bezecný.⁸⁸ Ústřední ředitel jmenuje ředitele do jednotlivých krajských inspektorátů. Ústřední inspektorát představuje metodický, řídicí a odvolací orgán ČOI.

Česká obchodní inspekce provádí dozor na základě širokého množství veřejnoprávních předpisů, ze kterých je možné zmínit kupř. zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků, č. 477/2001 Sb., o obalech, č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, č. 311/2006 Sb., o pohonných hmotách,

ČOI především vykonává dozor nad fyzickými a právníckými osobami, které prodávají, nabízejí, dodávají nebo uvádějí na trh výrobky nebo poskytují služby. Jednotlivá její oprávnění v rámci obecné bezpečnosti výrobků jsou jí po tom dána v § 7 odst. 2 zákona č. 102/2001 Sb. o obecné bezpečnosti výrobků.

Zákon o obecné bezpečnosti výrobků ukládá v § 7 odst. 2 dozorovým orgánům oprávnění⁸⁹ vůči výrobcům, distributorům a dalším dotčeným osobám:

- a) odebírat výrobky nebo vzorky výrobků a podrobovat je kontrole bezpečnosti
- b) kontrolovat, zda výrobek svými vlastnostmi skutečně splňuje požadavky kladené na bezpečnost výrobku
- c) posuzovat, jestli výrobek obsahuje upozornění na případná rizika, která plynou z jeho užívání
- d) informovat osoby o riziku, které jim hrozí z užívání výrobku, přičemž i na tyto informace samozřejmě platí požadavek srozumitelnosti a jejich uvedení v příslušném jazyce.

⁸⁷ TICHÝ, Luboš, ed. *Ochrana spotřebitele*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014. ISBN 978-80-87488-13-3. S. 193.

⁸⁸ Vedoucí zaměstnanci. *Česká obchodní inspekce* [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/o-coi/pusobnost-uradu/vedouci-zamestnanci/>

⁸⁹ Oprávnění vycházejí z článku 8 Směrnice 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků.

- e) v případě podezření na nebezpečný výrobek, zakázat jeho uvádění na trh, nabízení nebo vystavování (případně se může zákaz vztahovat i na celou sérii výrobků), dokud se neprokáže, že je takový výrobek bezpečný
- f) v případě, že se prokáže, že je výrobek nebezpečný, zakázat jeho uvedení na trh (případně se může zákaz vztahovat i na celou sérii výrobků)
- g) nařídit okamžité stažení výrobku (nebo celé série výrobků), které představuje nebezpečí pro spotřebitele a již byl uveden na trh, případně jeho zničení.
- h) v případě, že distributor nebo výrobce neumožní spotřebiteli nebezpečný výrobek vrátit, nařídí dozorový orgán zpětné převzetí nebezpečného výrobku

Pokud má dozorový orgán k dispozici důkaz, že výrobek i přesto, že splňuje požadavky na bezpečný výrobek (§ 3 zákona o obecné bezpečnosti výrobků) je stále nebezpečný může vydat opatření, kterým omezí jeho uvedení na trh nebo do oběhu, nebo kterým se nařizuje jeho stažení z trhu nebo oběhu anebo zpětné převzetí takového výrobku.⁹⁰

2.4 RAPEX

Safety Gate – RAPEX (Rapid Alert System for Non-Food Products) je systém Evropské komise, který slouží k rychlé výměně informací o nebezpečných nepotravinářských produktech na vnitřním trhu Evropské Unie s výjimkou farmaceutických produktů. Umožňuje tedy členským státům EU, státům EHP (Island, Lichtenštejnsko a Norsko) rychlou výměnu informací s Evropskou komisí o opatřeních přijatých k zabránění nebo omezení uvedení výrobku na trh, případně jeho použití, které by mohlo pro spotřebitele představovat přímé či nepřímé riziko ohrožení zdraví nebo bezpečnosti. Mimo opatření přijatá státy, obsahuje systém i opatření přijatá výrobci či distributory. Systém RAPEX funguje na úrovni Evropské Unie již od roku 2004. Díky těmto sdíleným informacím mohou včas zareagovat příslušné úřady členských států a prověřit, zda se takovýto nebezpečný výrobek nenachází i na jejich trhu. Od roku 2010 upozorňuje systém i na další rizika, než

⁹⁰ Právní úprava dozorových orgánů a jejich pravomocí a povinností vychází z článků 6 až 9 směrnice 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků.

bezpečnostní a zdravotní, kupř. rizika pro životní prostředí a zahrnuje i produkty pro profesionální použití.⁹¹

Právní základ systému RAPEX je dán směrnicí 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků a dále prováděcím rozhodnutím Komise (EU) 2019/417, kterým se stanoví pokyny pro řízení systému Evropské Unie pro rychlou výměnu informací „RAPEX“ zřízeného podle článku 12 směrnice 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků a jeho systému oznamování.⁹²

Do českého právního řádu, je RAPEX implementován skrze zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a nařízením vlády ČR č. 396/2004 Sb., o postupech, obsahu a formě informace o výskytu nebezpečných nepotravinářských výrobků, ve znění nařízení vlády č. 175/2010 Sb.⁹³

Určitě stojí za zmínku, že mimo bezpečnostního systému Safety Gate RAPEX, který slouží výhradně k varování před nepotravinářskými produkty, existuje i systém pro varování před nebezpečnými potravinami a krmivy tj. Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva Rapid Alert system for Food and Feed – RASFF. Tento systém byl zaveden na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin a nařízení Komise (EU) č. 16/2011, kterým se stanoví prováděcí opatření k systému rychlé výměny informací pro potraviny a krmiva. RASFF je v ČR upraven nařízením vlády č. 98/2005 Sb., kterým se stanoví systém rychlého varování o vzniku rizika ohrožení zdraví lidí z potravin a krmiv.⁹⁴

2.4.1 Fungování systému RAPEX v České republice

V případě výskytu nebezpečného nepotravinářského výrobku, který představuje vážné a bezprostřední riziko pro bezpečnost a zdraví spotřebitelů, mají orgány dozoru povinnost tento výskyt oznámit Ministerstvu průmyslu a obchodu.⁹⁵

⁹¹ ODBOR ŽIVNOSTÍ A SPOTŘEBITELSKÉ LEGISLATIVY. *Zpráva o činnosti RAPEX ČR 2019*. In: *mpo.cz* [online]. 13. května 2020 [cit. 2021-03-10]. S. 1-4. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobku/2020/5/Zprava-o-cinnosti-RAPEX-CR-2019.pdf>

⁹² *Účast na systémech a strukturách EU*. In: *coi.cz* [online]. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/o-coi/ucast-v-systemech-a-strukturach-eu/>

⁹³ Tamtéž

⁹⁴ POKORNÁ, Jarmila, Eva VEČERKOVÁ, Tereza LEVICKÁ a Jana DUDOVÁ. *Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-625-0. S. 274.

⁹⁵ § 9 odst. 1 zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků).

MPO je odpovědné za zajištění systému RAPEX v České republice a v jeho rámci bylo zřízeno národní kontaktní místo pro RAPEX (dále jen „kontaktní místo“). V případě, kdy hrozí, že riziko vyplývající z nepotravinářského výrobku přesáhne území České republiky, tj. takovýto výrobek byl uveden i na trh jiného členského státu nebo uvedení tohoto výrobku na trh jiného členského státu Evropské Unie nelze vyloučit, je ministerstvo resp. jeho kontaktní místo povinno neprodleně tyto informace předat Evropské komisi prostřednictvím systému RAPEX (§ 9 odst. 2 zákona o obecné bezpečnosti výrobků). Pokud kontaktní místo obdrží od Evropské komise rozhodnutí o výskytu nebezpečného nepotravinářského výrobku mimo území České republiky, ale v rámci Evropské Unie, kontaktní místo tuto zprávu bezodkladně předá příslušnému orgánu dozoru. Ten poté zakáže uvedení nebezpečného výrobku na trh nebo do oběhu, anebo nařídí stažení výrobku z trhu nebo z oběhu, a to ve lhůtě do 20 kalendářních dnů (pokud EK nestanoví odlišnou lhůtu, § 9 odst. 3 zákona o obecné bezpečnosti výrobků).

Prováděcí rozhodnutí (EU) 2019/417 stanovuje povinnost členským státům, určit si svou vlastní vnitrostátní síť systému RAPEX, jejíž členy tvoří národní kontaktní místo a orgány dozoru v oblasti bezpečnosti výrobků. Členy vnitrostátní sítě RAPEX v ČR jsou tedy NKM a dozorové orgány dle § 7 odst. 1 zákona o obecné bezpečnosti výrobků. Orgány dozoru se na základě informací získaných z oznámení při řešení jednotlivých případů obrazejí buď přímo na zainteresované subjekty, nebo provádějí šetření na trhu.⁹⁶

V roce 2018 obnovila Česká republika činnost mezirezortní pracovní skupiny pro systém RAPEX, která slouží ke koordinaci a plnění úkolů vyplývajících z členství v tomto systému. MPS RAPEX je složena ze zástupců ústředních orgánů státní správy a orgánů dozoru, které vykonávají dohled nad trhem s nepotravinářskými výrobky (§ 7 zákona o obecné bezpečnosti výrobků) a plní oznamovací povinnost (podle § 9 zákona o obecné bezpečnosti výrobků a nařízení EP a Rady ES č. 765/2008). MPS RAPEX se schází dvakrát do roka.⁹⁷

⁹⁶ ODBOR ŽIVNOSTÍ A SPOTŘEBITELSKÉ LEGISLATIVY. *Zpráva o činnosti RAPEX ČR 2019*. In: *mpo.cz* [online]. 13. května 2020 [cit. 2021-03-11]. S. 7-9. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobku/2020/5/Zprava-o-cinnosti-RAPEX-CR-2019.pdf>

⁹⁷ Tamtéž

2.4.2 Typy oznámení

V rámci systému RAPEX rozeznáváme tři druhy oznámení. První se označuje jako Notification (Notifikace, oznámení) a jeho předmětem jsou výrobky, představující zdravotní nebo bezpečnostní riziko. Tyto výrobky se již na trhu vyskytují a je třeba proti nim přijmout vhodná opatření k ochraně spotřebitele. Druhým typem je Notification „For information“ tj. notifikace pro informaci, tento typ oznámení obsahuje informace o výrobcích, které nesplňují požadavky na bezpečný výrobek podle směrnice o bezpečnosti výrobků nebo třeba informace o nezjištění původu výrobku ad. Posledním typem oznámení je Reaction resp. reakce, následná oznámení a jedná se o zpětné informace úřadů členských států Evropské unie o výsledcích šetření notifikace, případně poskytnutí dalších informací k této notifikaci.⁹⁸

2.4.3 Statistika oznámení v rámci systému RAPEX za rok 2019 v ČR

Česká republika odeslala v roce 2019 Evropské komisi 73 oznámení, přičemž u 70 se jednalo o kategorii oznámení a u zbylých 3 o kategorii oznámení pro informaci. V počtu odeslaných oznámení jsme tak byli na 11. místě. Nejvíce oznámení odeslalo Německo (420). Nejvíce případů v ČR oznámila jako dozorový orgán Česká obchodní inspekce (31) a Krajské hygienické stanice (41).⁹⁹

Nejproblematictější kategorií tvořily hračky, které představovaly 37 oznámení z celkových 73, dále kosmetické přípravky (17) a elektrická zařízení (7). Mezi nejčastější důvody pro oznámení patřilo chemické riziko a to převážně u plastových hraček, u kterých došlo k překročení povoleného limitu pro obsah ftalátů a to konkrétně di-(2ethylhexyl)ftalátu (DEHP) podle čl. 67 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006. Zvýšená míra DEHP v plastových hračkách může ohrozit vývoj reprodukčních orgánů u dětí, které si s nimi hrají. Dalším problematickým prvkem u hraček byly knoflíkové baterie, ke kterým byl až příliš snadný přístup a tak hrozilo, že je dítě může pozřít. Knoflíkové baterie u hraček představují chemické riziko a zároveň také riziko udušení, protože pozření baterie může vést k udušení nebo dalším zdravotním problémům, které jsou způsobeny tím, že se baterie dostane do trávicího traktu. Riziko udušení se právě

⁹⁸ ODBOR ŽIVNOSTÍ A SPOTŘEBITELSKÉ LEGISLATIVY. *Zpráva o činnosti RAPEX ČR 2019*. In: *mpo.cz* [online]. 13. května 2020 [cit. 2021-03-12]. S. 5-6. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobku/2020/5/Zprava-o-cinnosti-RAPEX-CR-2019.pdf>

⁹⁹ Tamtéž S. 10-18.

nejčastěji ukazuje v kombinaci s chemickým rizikem v rámci knoflíkových baterií, jako je výše uvedeno. Chemické riziko bylo vyhodnoceno také u kosmetických produktů, kde se jednalo převážně o parfémy, které neinformovaly své spotřebitele o přítomnosti alergenů ve vonných látkách. Poslední nejčastější riziko představoval úraz elektrickým proudem. Přičemž tato hrozba byla nejčastěji dána nedodržením směrnice 2014/35/EU o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání elektrických zařízení určených pro používání v určitých mezích napětí na trh. Nedodržení spočívalo často v nerespektování dostatečné vzdálenosti mezi primárním a sekundárním okruhem a nedostačující ochraně před dotykem živých částí.¹⁰⁰

¹⁰⁰ ODBOR ŽIVNOSTÍ A SPOTŘEBITELSKÉ LEGISLATIVY. *Zpráva o činnosti RAPEX ČR 2019*. In: *mpo.cz* [online]. 13. května 2020 [cit. 2021-03-12]. S. 10-18. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/ochrana-spotrebitel/bezpecnost-vyrobku/2020/5/Zprava-o-cinnosti-RAPEX-CR-2019.pdf>

3. Odpovědnost za škodu způsobenou vadným výrobkem

Kapitola odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem volně navazuje na předchozí kapitolu zabývající se bezpečností výrobků, a tedy pojednává o tom, co nastane v případě, že se spotřebiteli dostane do rukou již vadný výrobek a způsobí mu škodu nebo ohrozí zdraví respektive nemajetkovou újmu.

Pod odpovědností za škodu způsobenou vadným výrobkem tedy rozumíme odpovědnost výrobce nebo jiného subjektu za škodu způsobenou vadným výrobkem na majetku nebo zdraví spotřebitele nebo jiných třetích osob.¹⁰¹

Tato kapitola mimo jiné pojednává i o základních pojmech spojených s odpovědností za výrobky včetně právní úpravy jak na úrovni České republiky, tak Evropské Unie, o možnostech liberace výrobce a další.

3.1 Právní úprava odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem

3.1.1 Právní úprava odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem v rámci Evropské Unie

Hlavní legislativní nástroj úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem představuje směrnice 85/374/EHS o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky. Tato směrnice byla přijata 25. července 1985 na základě článku 100 Smlouvy o založení Evropského společenství a notifikace členským státům byla uskutečněna 30. července 1985, kdy jim byla stanovena tříletá lhůta k přizpůsobení vnitrostátních předpisů požadavkům směrnice.¹⁰² Stanovená tříletá lhůta, ale nebyla některými státy dodržena a v případě Francie trvala až deset let, z tohoto důvodu zahájila Komise vůči některým členským státům soudní řízení (např. vůči Belgii, Irsku a především tedy Francii).¹⁰³ Navíc zavedení směrnice v této době představovalo kontroverzní záležitost a vyvrcholení asi deseti let úvah a debat. I přes to byla, ale nakonec směrnice přijata relativně dobře všemi zúčastněnými stranami.¹⁰⁴

¹⁰¹ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 11.

¹⁰² HONCOVÁ, Radka. *Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku: Odpovědnost za výrobek*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2243-4. S. 76-77.

¹⁰³ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 18.

¹⁰⁴ FREEMAN, Rod, Claire TEMPLE, Tracey BISCHOFBERGER, Sarah-Jane DOBSON a Carol ROBERTS, Cooley LLP. *Product liability and safety in the EU: overview*. In: *uk.practicallaw.thomsonreuters.com* [online]. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z:

Směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky usiluje o dosažení maximální harmonizace zákonů a předpisů členských států v rámci záležitostí, které upravuje. Nesnaží se tyto zákony a předpisy harmonizovat nad rámec těchto záležitostí.¹⁰⁵

Podle čl. 13 Směrnice, jsou chráněna práva poškozené osoby, která by tato osoba měla přiznána národní legislativou ve vztahu ke smluvní nebo nesmluvní odpovědnosti. Stejně tak zůstává upraveno národní legislativou právo na finanční příspěvek a odškodnění (čl. 8), zrušení lhůty (čl. 10 odst. 2), odpovědnost za nehmotné škody (čl. 9) a záleží na národních zákonodárných orgánech, zda se budou zabývat otázkou typů napravitelných škod (viz rozhodnutí C-203/99 Henning Veddfald proti Aarhus Åmtskommune). Mimo to umožňuje Směrnice členským státům vyjmout otázky odpovědnosti za vývoj rizika (čl. 15 odst. 1b) a stanovit strop odpovědnosti za škody (čl. 16).¹⁰⁶

Jedním z hlavních důvodů přijetí této směrnice bylo zabránění vytváření rozdílných podmínek v ochraně spotřebitele proti škodě způsobené vadným výrobkem na jeho zdraví nebo majetku a zároveň zabránění ve vytváření rozdílných vnitrostátních úprav odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem, které by mohly vést k narušování hospodářské soutěže ovlivňování pohybu zboží v rámci společného trhu.¹⁰⁷ Vzhledem k tomu, že je pro Soudní dvůr Evropské unie důležité, aby k narušování hospodářské soutěže nedocházelo, stanovuje ve svých rozhodnutích nemožnost členským státům stanovit spotřebitelům vyšší ochranu, než jim přiznává směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky (viz např. rozsudek C-52/00 Komise proti Francii, odst. 13 nebo C-154/00 Komise proti Řecku, odst. 9).¹⁰⁸

Jednotlivá ustanovení směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky budou rozebrána níže v rámci jednotlivých podkapitol.

[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-013-0379?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-013-0379?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true)

¹⁰⁵ Tamtéž

¹⁰⁶ EUSTACCHIO, Andreas. *Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku v předpisech Evropské unie: Význam ochrany podnikání a spotřebitele*. Překl. JÍCHOVÁ, Ivana. [online] In: *EMP: časopis o českém a evropském právu*. 2004, 13 (3-4). s. 66-70. Brno: EMP. ISSN 1210-3977. dostupné na: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiX6-nZ37zvAhVOiYsKHXUACowQFjAAegQIAhAD&url=http%3A%2F%2Fwww.eustacchio.com%2Fpdfemp0404.pdf&usq=AOvVaw0Caq4Ph9iPZP2URNLpPBUq>

¹⁰⁷ Preambule směrnice 85/374/EHS o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky.

¹⁰⁸ BEZOUŠKA, Petr. § 2943 [Omezení ochrany při škodě na věci]. In: HULMÁK a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 1648.

3.1.2 Právní úprava ČR

O odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem v České republice nebylo zprvu mezi výrobcí a spotřebiteli velké povědomí. Ke změně došlo až v roce 1998, kdy dosud legislativně neupravená problematika byla včleněna do nově schváleného zákona č. 59/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku. Tento zákon představoval splnění závazku ČR usilovat o zajištění postupného souladu českého zákonodárství s legislativou Evropské unie. Jeho přijetí předcházela rozsáhlá diskuze a příprava trvající několik let.¹⁰⁹ Za celou dobu své účinnosti byl zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku jen jednou novelizován.¹¹⁰

Zákon představoval transpozici Směrnice č. 85/374/EHS o odpovědnosti za vadné výrobky. Závazek k převzetí této směrnice pro Českou republiku vyplýval z čl. 69 Evropské dohody o přidružení.¹¹¹

Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku platil až do roku 2014, kdy byl s účinností k 1. 1. zrušen a nahrazen právní úpravou obsaženou v ustanoveních § 2939 až § 2943 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, v účinném znění.¹¹² Převzatá právní úprava se v občanském zákoníku dočkala jen několika malých textových změn, a její podstata zůstala stále stejná.¹¹³ Občanský zákoník tvoří v České republice právní úpravu odpovědnosti za vadný výrobek až doposud.¹¹⁴

O jednotlivých ustanoveních zákona týkající se problematiky odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem bude více pojednáno níže v rámci jednotlivých podkapitol.

¹⁰⁹ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 11-12.

¹¹⁰ BEZOUŠKA, Petr. § 2943 [Omezení ochrany při škodě na věci]. In: HULMÁK a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 1648.

¹¹¹ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 12.

¹¹² KÖRBL, Hugo. *Praktický pohled na odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku z pohledu poškozeného*. In: *epravo.cz* [online]. 7. října 2019 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prakticky-pohled-na-odpovednost-za-skodu-zpusobenou-vadou-vyrodku-z-pohledu-poskozeneho-110034.html>

¹¹³ BEZOUŠKA, Petr. § 2943 [Omezení ochrany při škodě na věci]. In: HULMÁK a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 1648

¹¹⁴ Tj. k 18. 3. 2021

3.2 Základní pojmy

3.2.1 Výrobek

Směrnice 85/374/EHS o odpovědnosti za vadné výrobky, ve znění směrnice 1999/34/ES, považuje za výrobek všechny movité věci a to i tehdy jsou-li zabudovány do jiné movité věci nebo nemovitosti. Za výrobek je považována i elektřina (čl. 2). Zajímavostí je, že se za výrobek od počátku přijetí této směrnice nepovažovaly zemědělské produkty včetně produktů lovu (tj. např. maso, obiloviny, houby, ovoce, zelenina ad.). O tom, zda by měly být součástí definice výrobku, panovala mezi členskými státy neshoda, tehdejší článek 2 směrnice o odpovědnosti za vady tyto produkty vylučoval, ale vzhledem k výše zmíněné neshodě názorů byla jednotlivým členským státům ponechána možnost je v rámci národního zákonodárství mezi výrobky zakomponovat (stalo se tak prostřednictvím čl. 15 odst. 1 písm. a) směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky). Většina členských států včetně České republiky si, ale vybrala prvotní zemědělské produkty a produkty lovu mezi výrobky nezařadit. V roce 1999 došlo ke změně, když byla přijata Směrnice Rady 1999/34/ES, která povinně tyto produkty mezi výrobky podle směrnice o odpovědnosti za vady zahrnula.¹¹⁵ Stalo se tak především z obav z nemoci BSE (bovinní spongiformní encefalopatie tzv. nemoc šílených krav) a jejího přenosu na člověka, který, ale doposud prokázán nebyl.¹¹⁶

Mezi další zajímavost nepochybně patří i to, že se za výrobek podle judikatury soudního dvora EU považuje lidská krev a orgány poté, co jsou odděleny od těla (rozhodnutí C-203/99, Henning Veddfald proti Århus Amtskommune). Povinnost náhrady újmy mají v tomto případě krevní banky a další podobné instituce, které s těmito částmi lidského těla dále pracují a tím pádem se považují za výrobce. Mimo lidskou krev se za výrobek považují taktéž implantáty a kloubní náhrady a to i tehdy, pokud se stanou součástí těla.¹¹⁷

Věcmi, které jsou zabudované do jiné movité či nemovité věci, se myslí především stavební materiál.

¹¹⁵ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 25-26.

¹¹⁶ BEZOUŠKA, Petr. § 2943 [Omezení ochrany při škodě na věci]. In: HULMÁK a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 1650

¹¹⁷ Tamtéž

Co se rozumí pod pojmem výrobek, můžeme v českém právním řádu nalézt v § 2939 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Výrobkem je movitá (hmotná věc), která je určena k uvedení na trh za účelem prodeje, nájmu nebo jiného použití. Tzn., že odpovědnost za škodu nenese nutně jen ten, kdo nabídne věc k prodeji, ale i ten kdo ji přenechá k užívání jinému (na základě nájemní smlouvy, výpůjční smlouvy apod.). Dále je v ustanovení § 2939 stanoveno, že v souvislosti s náhradou škody způsobené vadou výrobku movité věci, hradí tuto škodu, ten, kdo výrobek nebo jeho součást vyrobil, vytěžil, vypěstoval nebo jinak získal. Z toho vyplývá, že při posuzování, toho, zda je věc movitá výrobkem, není důležité, jak tato věc vznikla, např. v domácí dílně, v průmyslové výrobě, vypěstováním, vytěžením ad.¹¹⁸

Ačkoli by se mohlo zdát, že je tato definice strohá a neodpovídající úpravě výrobku ve směrnici, tak tomu tak úplně není. Pokud vezmeme v potaz § 498 občanského zákoníku, zjistíme, že se pod movitými věcmi kromě věcí nemovitých, nachází veškeré věci ať už hmotné či nehmotné.¹¹⁹ Součástí věci je pak definována v § 505 OZ.

V poslední řadě bych zmínila, že se za výrobek považují i použité věci a léky.¹²⁰

3.2.2 Vadný výrobek

Vadným výrobkem se dle článku 6 odst. 1 směrnice o vadných výrobcích rozumí, výrobek, který neposkytuje bezpečnost, kterou je osoba oprávněna očekávat, s přihlédnutím ke všem okolnostem, včetně prezentace výrobku, použití, které lze u výrobku důvodně očekávat a doby uvedení výrobku do oběhu. Očekávaná míra bezpečnosti výrobku se nevztahuje pouze na konkrétního uživatele, ale na celou spotřebitelskou veřejnost.¹²¹

Je možné posuzovat bezpečnost výrobku duševní (např. videohry s nevhodným obsahem přístupné dětem) a fyzickou (samo vybuchující mobilní

¹¹⁸ BEZOUŠKA, Petr. § 2943 [Omezení ochrany při škodě na věci]. In: HULMÁK a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 1650.

¹¹⁹ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 27.

¹²⁰ BEZOUŠKA, Petr. § 2943 [Omezení ochrany při škodě na věci]. In: HULMÁK a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 1650.

¹²¹ MOCEK, Ondřej. Některé otázky důkazního břemene ve sporech o náhradu škody způsobené vadou výrobku. *Obchodněprávní revue*. C. H. Beck, 2020, 12(4), 260-270. ISSN 1803-6554.

telefon). V každém případě bude základem odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem nepřiměřená bezpečnost výrobku, která je dána pokaždé, když není výrobek v souladu s očekáváním běžného spotřebitele.¹²²

Za vadný výrobek se podle čl. 6 odst. 2 směrnice, nepovažuje takový, vedle kterého je uveden do oběhu lepší výrobek. Skoro úplně stejné ustanovení přejal občanský zákoník v § 2941, podle kterého je výrobek vadný tehdy, když není tak bezpečný, jak lze rozumně předpokládat se zřetelem ke způsobu, jakým byl výrobek uveden na trh nebo nabízen, k předpokládanému účelu užití a s přihlédnutím k době, kdy byl výrobek uveden na trh.

Aby mohla vzniknout odpovědnost za vadu výrobku, musí být výrobek vadný už v době uvedení na trh. Pokud u výrobku vznikne vada později tj. například v době, kdy byl vystaven v obchodě, kdy byl převzat kupujícím nebo v době, kdy ho kupující začal užívat, nejedná se o vadný výrobek relevantní pro vznik odpovědnosti za škodu.¹²³ Výjimka nastává v případě, kdy jde o vadu informační (viz níže). Okamžik uvedení výrobku na trh je třeba zkoumat ve vztahu ke každému výrobku zvlášť.¹²⁴

Rozlišujeme tři druhy vady, které mohou u věci nastat

1. Konstrukční vada

Jedná se o takovou vadu, která existovala už v době plánování výrobku, tzn., že se týká celé výrobní série takových produktů. Zde se k posouzení přítomnosti vady používá test přínosů a rizik, kdy se zkoumá, zda má daný produkt převahu v pozitivním působení na svého uživatele či naopak např. u léků se zkoumá, zda převažují léčivé účinky nad vedlejšími nežádoucími, které tyto léky mohou vyvolat.¹²⁵

2. Výrobní vada

O výrobní vadu se jedná tehdy, pokud dojde v rámci zhotovování výrobku k odchylce od jeho výrobního plánu. Odchylka má poté za následek, že daný

¹²² MOCEK, Ondřej. *Některé otázky důkazního břemene ve sporech o náhradu škody způsobené vadou výrobku*. In: *Obchodněprávní revue*. C. H. Beck, 2020, **12**(4), 260-270. ISSN 1803-6554.

¹²³ KÖRBL, Hugo. *Praktický pohled na odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku z pohledu poškozeného*. In: *epravo.cz* [online]. 7. října 2019 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prakticky-pohled-na-odpovednost-za-skodu-zpusobenou-vadou-vyroбку-z-pohledu-poskozeneho-110034.html>

¹²⁴ MOCEK, Ondřej. *Některé otázky důkazního břemene ve sporech o náhradu škody způsobené vadou výrobku*. In: *Obchodněprávní revue*. C. H. Beck, 2020, **12**(4), 260-270. ISSN 1803-6554.

¹²⁵ Tamtéž

výrobek nemá požadované vlastnosti. Takový výrobek se pak od plánovaného liší, což má za následek nenaplnění legitimního očekávání ohledně míry bezpečnosti, které u spotřebitelů, v důsledku prezentace výrobce vzniklo.¹²⁶

3. Vada informační

Vada informační nastává tehdy, když má výrobek nějaká nezjevná rizika nebo vlastnosti, které mohou vést ke vzniku škody a to i v případě, že je výrobek řádně a bezpečně používán a výrobce o nich neinformuje, případně o nich neinformuje dostatečně. Výrobce má povinnost učinit maximum aby se tato informace dostala do sféry uživatele takového výrobku.¹²⁷

3.2.3 Výrobce

Definice výrobce je vzhledem k uplatňování odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem nesmírně důležitá, protože říká poškozené osobě, vůči komu může svůj nárok na náhradu škody uplatňovat.

Směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky rozeznává tři druhy výrobců (čl. 3). Je tomu tak především proto, aby měl poškozený jako slabší strana větší možnosti k uplatnění nároku na náhradu škody, zároveň se tím naráží na případy, kdy není možné výrobce jednoznačně zjistit.

V prvním případě se výrobcem rozumí, osoba, která vyrobila konečný produkt nebo jeho součásti a dále osoba, která se jako výrobce představuje tzv. kvazi-výrobce, který výrobek opatří ochrannou známkou nebo jiným rozlišovacím znakem, jedná se například o vlastníka značky výrobků vyráběných někým jiným (např. franšíza nebo supermarkety užívající své vlastní značky).¹²⁸ Kvazi-výrobce odpovídá za škodu způsobenou vadným výrobkem jen tehdy, pokud výrobek opatřil ochrannou známkou anebo jiným rozlišovacím znakem vědomě, tzn., že výrobek

¹²⁶ MOCEK, Ondřej. *Některé otázky důkazního břemene ve sporech o náhradu škody způsobené vadou výrobku*. In: *Obchodněprávní revue*. C. H. Beck, 2020, 12(4), 260-270. ISSN 1803-6554.

¹²⁷ Tamtéž

¹²⁸ EUSTACCHIO, Andreas. *Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku v předpisech Evropské unie: Význam ochrany podnikání a spotřebitele*. Překl. JÍCHOVÁ, Ivana. [online] In: *EMP: časopis o českém a evropském právu*. 2004, 13(3-4). s. 66-70. Brno: EMP. ISSN 1210-3977. dostupné na: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiX6-nZ37zvAhVOiYsKHXUACowQFjAAegQIAhAD&url=http%3A%2F%2Fwww.eustacchio.com%2Fpdfemp0404.pdf&usq=AOvVaw0Caq4Ph9iPZP2URNLpPBUq>

nenese jeho jméno (anebo jiný rozlišovací znak), aniž by o tom věděl.¹²⁹ Kvazi-výrobce je povinen nahradit újmu společně a nerozdílně s výrobcem, své povinnosti se nezbaví, tím, že poukáže na toho, kdo je skutečným výrobcem¹³⁰ (jako je tomu u dodavatele).

Ve druhém případě nese odpovědnost za škodu způsobenou vadným výrobkem jeho dovozce, resp. osoba, která výrobek v rámci své obchodní činnosti doveze do Společenství, za účelem prodeje nebo jiné distribuce. Odpovědnost nese vždy dovozce, který tento konkrétní vadný výrobek do EU dovezl jako první, každý další dovozce (z jedné členské země EU do druhé) je považován za dodavatele.¹³¹

V posledním, třetím případě odpovídá za škodu způsobenou vadným výrobkem jako výrobce dodavatel. Dodavatel představuje poslední článek v distribučním řetězci (v praxi se bude nejčastěji jednat o prodejce, který je s poškozeným v přímém smluvním vztahu).¹³² Odpovědnost dodavatele zde představuje pouze jakousi doplňkovou možnost (rozhodnutí SDEU C-52/00 Komise proti Francii), tj. odpovídá pouze v případě, kdy nelze zjistit informace o skutečném výrobcí nebo dovozci vadného výrobku. Dodavatel má navíc možnost se své odpovědnosti zprostit poskytnutím informací o skutečném výrobcí nebo dovozci, přičemž lhůta není stanovena (v občanském zákoníku je tato lhůta stanovena na jeden měsíc § 2940 odst. 1). Pokud informace z jakéhokoli důvodu neposkytne (tj. i když například takové informace nemá) odpovídá sám jako výrobce i se všemi s tím spojenými důsledky.¹³³

Definice výrobce se v českém právu nachází v ustanoveních § 2939 a § 2940 a odpovídá definici uvedené v čl. 3 o vadných výrobcích.

¹²⁹ KUKLINCOVÁ, Miroslava a Vuk DJUKIĆ. *Kdo odpovídá za škodu způsobenou výrobkem?* In: *epravo.cz* [online]. 7. října 2017 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kdo-odpovida-za-skodu-zpusobenou-vyrobkem-106593.html>

¹³⁰ BEZOUŠKA, Petr. § 2943 [Omezení ochrany při škodě na věci]. In: HULMÁK a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 1651

¹³¹ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 36

¹³² KUKLINCOVÁ, Miroslava a Vuk DJUKIĆ. *Kdo odpovídá za škodu způsobenou výrobkem?* In: *epravo.cz* [online]. 7. října 2017 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kdo-odpovida-za-skodu-zpusobenou-vyrobkem-106593.html>

¹³³ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 37.

V neposlední řadě je nutné říci, že výrobce odpovídá objektivně, to znamená nezávisle na zavinění¹³⁴ (za výsledek), ale s možností liberace tzn., že má možnost se v určitých případech odpovědnosti částečně nebo zcela zbavit. Tento režim tzv. přísné odpovědnosti (strict liability)¹³⁵ motivuje výrobce k vyrábění bezpečných produktů a spotřebitele k co nejvíc možnému dodržování návodů a informací poskytnutých mu výrobcí. O možnostech liberace bude pojednáno níže v rámci samostatné kapitoly. Princip objektivní odpovědnosti je stanoven v čl. 1 směrnice a nepřímo také v § 2942 odst. 1 občanského zákoníku.

Co se týče odpovědnosti výrobce, je dobré zmínit i to, že výrobci, jejichž vadný výrobek způsobil škodu, odpovídají společně a nerozdílně (čl. 5 směrnice). Naráží se zde na případy, kdy se na výrobě jednoho výrobku podílelo různým způsobem vícero výrobců. V takovém případě může poškozená osoba uplatnit náhradu škody na kterémkoli z nich a ten je jí povinen tuto náhradu poskytnout v plném rozsahu a to dokonce i za další odpovědné subjekty (resp. výrobce dle čl. 3 směrnice) i přesto, že bude v pozdějším řízení z okruhu odpovědných subjektů vyňat. Toto ustanovení přináší poškozené osobě značnou výhodu, především tehdy, pokud se některý z výrobců ocitne ve finanční neschopnosti a případně také tehdy, pokud výrobce přestane existovat. Výrobci se následně vyrovnají mezi sebou v závislosti na míře jejich zavinění, v případě, že byli pojištěni, dochází k vyrovnání mezi pojistiteli (o možnosti výrobce se pojistit bude pojednáno níže). Pro společnou odpovědnost výrobců je rozhodující okamžik uvedení výrobku na trh a v případě složeného výrobku, okamžik, kdy byl na trh uveden konečný produkt.¹³⁶ Společná odpovědnost několika výrobců se sice samostatně v českém občanském zákoníku nenachází, ale lze ji nalézt v ustanovení § 2939 odst. 1 a 2.

Odpovědnost za škodu výrobce, případně výrobců, se pak řídí právem státu, ve kterém ke škodě došlo. V některých případech má poškozený z hlediska praktičnosti možnost volby např. uplatňuje nárok škody u výrobce (odpovědného subjektu), který se nachází k němu nejbližší.¹³⁷

¹³⁴ VEČEŘA, Jiří. *Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii: (včetně úpravy podle nového občanského zákoníku 2014) : právní stav k 1.1.2013*. Praha: Leges, 2013. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-34-2. S. 207

¹³⁵ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. s. 22.

¹³⁶ Tamtéž S. 52-57

¹³⁷ Tamtéž

V poslední řadě bych ráda ještě zmínila, že směrnice o vadných výrobcích uvádí ve svém čl. 8 nemožnost snížení odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem v případě, že je škoda způsobená zároveň vadou výrobku a jednáním nebo opomenutím třetí strany. Jedná se tzv. spolupůsobení třetí strany, které ačkoli bylo původně upraveno v § 7 zákona č. 59/1998 o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, v občanském zákoníku už upraveno není. Neuvedení tohoto ustanovení v občanském zákoníku pravděpodobně nemá za následek snížení úrovně ochrany spotřebitele, ale může vést k nejasnostem ohledně odpovědnosti výrobců.

3.3 Uplatnění nároku na náhradu škody

Poškozený musí pro úspěšné získání náhrady škody či nemajetkové újmy prokázat vznik škody nebo nemajetkové újmy, vadu výrobku a příčinnou souvislost mezi nimi (čl. 4 Směrnice 85/374/EHS o odpovědnosti za vadné výrobky). Poškozený má tedy důkazní břemeno. Splnění těchto základních požadavků, ale ještě nezaručuje jeho úspěch ve věci. Aby byl poškozený se svým nárokem úspěšný, musí svůj nárok uplatnit vůči správné povinné osobě, výrobek, jehož vadu prokazuje, musí být spotřebitelského charakteru, jeho nárok nesmí být promlčen a konečně nesmí jít o skutečnost, na kterou se vztahuje liberační důvod, který zbavuje výrobce odpovědnosti.¹³⁸

1. Vada výrobku

Poškozený má povinnost prokázat existenci vady na konkrétním výrobku a v konkrétní čas, což je pro něj obvykle značně složité. V případě nehody zapříčiněné takovým výrobkem se totiž poškozený v první řadě nestará o zajištění výrobku a případných důkazů, ale kupříkladu o své ošetření. Aby poškozený neměl problém s dokazováním toho, že vada vznikla na výrobku už před uvedením na trh (viz podkapitola vadný výrobek), případně, že nebylo s výrobkem po škodné události nijak manipulováno (respektive, že takový výrobek nebyl vyměněn za jiný), je nejlepší ihned přivolat znalce, aby výrobek zdokumentoval. V případě, že to není možné, je vhodné, aby poškozený sám výrobek zdokumentoval prostřednictvím pořízení fotografií, a to ideálně za přítomnosti svědků a nijak s ním

¹³⁸ KÖRBL, Hugo. *Praktický pohled na odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku z pohledu poškozeného*. In: *epravo.cz* [online]. 7. října 2019 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prakticky-pohled-na-odpovednost-za-skodu-zpusobenou-vadou-vyrobkou-z-pohledu-poskozeneho-110034.html>

nemanipuloval. Pokud s ním i přesto potřebuje manipulovat, tak by tak měl učinit za přítomnosti svědků, kteří poté dosvědčí, že nedošlo k záměně výrobku za jiný.¹³⁹

Jak již bylo uvedeno výše, je pro odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku nutné, aby tato vada vznikla již před uvedením výrobku na trh, pokud nejde o vadu informační. V případě zkoumání okamžiku uvedení na trh vyvstává zajímavá otázka, zda je možné vadnost výrobku vztahovat jen ke konkrétnímu výrobku z dané série či na celou sérii takovýchto výrobků. V případě výrobků, které představují zvýšené riziko škody pro jejich zvlášť zranitelné uživatele to možné je. Jako příklad je možné uvést rozsudek SDEU ve spojených věcech C-503/13 a C-504/13 Boston Scientific Medizintechnik GmbH proti AOK Sachsen-Anhalt - Die Gesundheitskasse, Betriebskrankenkasse RWE, kde bylo řečeno, že pokud se u takových výrobků jako jsou kardiostimulátory a implantovatelné automatizované defibrilátory objeví vada, jsou posuzovány za vadné i další takového jednotlivé výrobky ze stejné série aniž by se u nich tato vada musela přímo dokazovat. Důvodem je především zranitelnost uživatelů těchto výrobků nebo osob, které s nimi přijdou do kontaktu, protože jakákoli vada na takovýchto výrobcích může mít pro svoje uživatele fatální následky.¹⁴⁰ K jednotlivým vadám výrobku viz podkapitola vadný výrobek.

2. Vznik škody nebo nemajetkové újmy

Vznik škody je ve směrnici o vadných výrobcích upraven v čl. 9 a rozumí se jím 1) způsobení úmrtí nebo úrazu, 2) poškození nebo zničení jakéhokoli majetku určeného anebo používaného pro osobní potřebu (spotřebu) ve výši 500 Euro, vyjma škody na vadném výrobku.

Důvodem proč směrnice stanovuje hranici pro uplatnění nároku na náhradu škody na 500 euro je, aby nedocházelo k velkému počtu případů, kdy se spotřebitelé domáhají náhrady škody nepatrného rozsahu.¹⁴¹ K omezení se pojí případ Komise

¹³⁹ KÖRBL, Hugo. *Praktický pohled na odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku z pohledu poškozeného*. In: *epravo.cz* [online]. 7. října 2019 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prakticky-pohled-na-odpovednost-za-skodu-zpusobenou-vadou-vyroбку-z-pohledu-poskozeneho-110034.html>

¹⁴⁰ MOCEK, Ondřej. Některé otázky důkazního břemene ve sporech o náhradu škody způsobené vadou výrobku. *Obchodněprávní revue*. C. H. Beck, 2020, **12**(4), 260-270. ISSN 1803-6554.

¹⁴¹ EUSTACCHIO, Andreas. *Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku v předpisech Evropské unie: Význam ochrany podnikání a spotřebitele*. Překl. JÍCHOVÁ, Ivana. [online] In: *EMP: časopis o českém a evropském právu*. 2004, 13(3-4). s. 66-70. Brno: EMP. ISSN 1210-3977. dostupné na: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiX6->

proti Řecku a Komise proti Francii, kdy oba státy nesplnily povinnost plynoucí jim z čl. 9 směrnice, jelikož do své vnitrostátní úpravy tento limit nezavedly vůbec (C-52/00, C-154/00).

V případě nemajetkové újmy (úmrtní nebo úrazu), je detailnější právní úprava ponechána členským státům. Pokud vadný výrobek způsobí úmrtí, uplatňují nárok na náhradu škody respektive nemajetkové újmy, pozůstalí členové vlastní rodiny nebo další příbuzní.¹⁴² U nemajetkové újmy se hranice 500 euro neuplatní, ta se vztahuje pouze na újmu majetkovou. Namísto této hranice je v čl. 16 směrnice 85/374/EHS stanovena minimální hranice, kterou lze v případě úmrtí nebo úrazu vyplatit, na 70 milionů euro. Směrnice tuto minimální hranici stanovuje ve vztahu k možnosti členských států, omezit finanční odpovědnost povinného subjektu. Pokud stát takové omezení umožní, nesmí být finanční kompenzace nižší než 70 milionů eur. Zároveň se musí, jednat o případy, kdy stejná vada na stejných výrobcích způsobila smrt nebo škodu na zdraví několika poškozeným. Česká republika omezení nevyužila a obecně ho využila jen hrstka členských států (do roku 2015 pět).¹⁴³

Členským státům je také ponechána možnost prostřednictvím vnitrostátního práva, upravit škody, které nejsou předmětem směrnice 85/374/EHS, a tudíž vytvořit svůj vlastní odpovědnostní systém v souladu s odpovědnostním systémem směrnice o vadných výrobcích. V takovém případě pak nesmí nároky vyplývající z takového režimu, negovat nároky ze směrnice, a musí mít jinou povahu, tzn., že se v takovém režimu bude např. vyžadovat zavinění nebo se takový režim bude vztahovat i na vady, které nejsou předmětem směrnice 85/374/EHS, jako jsou vady skryté. Z toho vyplývá, že je rovněž možné, aby členský stát chránil i podnikatele a vztahoval odpovědnostní režim za škodu způsobenou vadou výrobku i na věci určené k obchodním účelům (rozsudek SDEU C-285/08 *Société Moteurs Leroy Somer* proti *Société Dalkia France, Société Ace Europe*).

V českém právním řádu se pod pojmem škoda rozumí majetková a nemajetková újma a zahrnuje se pod ní nejen skutečná škoda, ale i ušlý zisk. Definici škody můžeme nalézt v § 2894 občanského zákoníku. Jak již bylo uvedeno

[nZ37zvAhVOiYsKHXUACowQFjAAegQIAhAD&url=http%3A%2F%2Fwww.eustacchio.com%2Fpdfemp0404.pdf&usg=AOvVaw0Caq4Ph9iPZP2URNLpPBUq](http://www.eustacchio.com/nZ37zvAhVOiYsKHXUACowQFjAAegQIAhAD&url=http%3A%2F%2Fwww.eustacchio.com%2Fpdfemp0404.pdf&usg=AOvVaw0Caq4Ph9iPZP2URNLpPBUq)

¹⁴² ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 41.

¹⁴³ Tamtéž S. 67-69.

výše, není v rámci režimu odpovědnosti za vadný výrobek možné, požadovat za takovýto výrobek náhradu. Této náhrady je možné se domoci např. prostřednictvím § 2099 občanského zákoníku tj. odpovědnosti za vadné plnění v případě koupi věci.¹⁴⁴ Škoda tak jak je popsána směrnicí o odpovědnosti za vadné výrobky, je v občanském zákoníku rozptýlena mezi § 2939 až § 2943 tj. v rámci celé odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem, přičemž hranice 500 eur je upravena v § 2939 OZ.

3. Příčinná souvislost mezi škodou a vadou

Aby byla poškozená osoba při uplatnění nároku na náhradu škody způsobenou vadným výrobkem úspěšná, musí mimo vady výrobku a škody prokázat rovněž příčinnou souvislost mezi nimi. To znamená, dokázat, že škoda vznikla jako následek vady výrobku a nebyť jí ke škodě by nedošlo. Pokud byla příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastane. Příčinou škody může být jen taková okolnost, bez které by nevznikl škodný následek. Pro poškozeného přitom není nutné, aby vznik určité škody předvídal, stačí, aby vznik škody nebyl vysoce nepravděpodobný.

4. Lhůty k uplatnění nároku na náhradu škody a nemajetkové újmy

Pro úspěšné uplatnění nároku na náhradu škody je (mimo jiné) důležité, aby byl nárok uplatněn ve stanovené lhůtě. Lhůty, ve kterých může poškozená osoba uplatňovat nárok na náhradu škody, jsou upraveny v člancích 10 a 11 Směrnice 85/374/EHS o odpovědnosti za vadné výrobky. V čl. 10 odst. 1 je upravena tříletá promlčecí lhůta, která počíná běžet okamžikem, kdy se poškozená osoba dozvěděla anebo mohla dozvědět o škodě, vadě a totožnosti výrobce. Stavění a přerušení běhu této promlčecí lhůty je plně přenecháno vnitrostátní právní úpravě členských států (čl. 10 odst. 2). K přerušení může například dojít v případě, kdy vážně zraněná osoba, svému zranění podlehne. Promlčecí lhůta, která byla dříve počítána od počátku zranění této osoby, se přeruší a začne se počítat od začátku v okamžiku jejího úmrtí.¹⁴⁵ Článek 11 směrnice pak zakotvuje desetiletou lhůtu, po kterou je výrobce (anebo jiný povinný subjekt) odpovědný za škodu způsobenou výrobkem. Tato lhůta začíná běžet ve chvíli, kdy je výrobek uveden na trh, přičemž je nutné

¹⁴⁴ MOCEK, Ondřej. Některé otázky důkazního břemene ve sporech o náhradu škody způsobené vadou výrobku. *Obchodněprávní revue*. C. H. Beck, 2020, **12**(4), 260-270. ISSN 1803-6554.

¹⁴⁵ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 46-47.

zkoumat okamžik uvedení výrobku na trh ke každému výrobku zvlášť.¹⁴⁶ K okamžiku uvedení výrobku na trh se pojí rozsudek C-127/04 Decleau O'Byrne proti Sanofi Pasteur. V tomto rozsudku soud vymezil, kdy k uvedení na trh ve smyslu směrnice 85/374/EHS dochází, a od kdy je tedy možné počítat onu desetiletou lhůtu. Děje se tak v okamžiku, kdy výrobek opustí produkční fázi a je předán k distribuci, může se jednat i o distribuci nepřímou, v jejímž rámci existují další mezistupně jako je např. předávání výrobku mezi společnostmi v rámci jedné skupiny nebo mezi výrobcem a extérem distributorem. Výjimku z tohoto pravidla představuje okamžik, kdy se distributor podílí na vlastním výrobním procesu jako člen skupiny společností výrobce např. ve formě finalizace výrobku. V tomto případě se za okamžik uvedení výrobku na trh považuje moment, kdy je výrobek uvolněn na trh výrobcem. Tato desetiletá lhůta může být přerušena pouze zahájením řízení proti výrobcí anebo osobě v jeho postavení v souladu se směrnicí. Závěrem je ještě třeba říci, že uvedením výrobku na trh v jednom členském státě EU, dojde k uvedení výrobku na trh ve všech členských státech EU.¹⁴⁷

V českém právním řádu nalezneme tříletou subjektivní promlčecí lhůtu v § 629 odst. 1 občanského zákoníku a desetiletou objektivní promlčecí lhůtu v § 637, kde je stanoveno, že se *právo na náhradu škody způsobené vadou výrobku promlčí nejpozději za deset let ode dne, kdy výrobce uvedl vadný výrobek na trh*. Není tak vyloučena možnost dobrovolného nahrazení škody ze strany výrobce (nebo jiné povinné osoby) i po uplynutí promlčecí lhůty, aniž by šlo o bezdůvodné obohacení spotřebitele.¹⁴⁸

5. Spotřebitelský charakter výrobku

Poškozený se v rámci směrnice 85/374/EHS může domáhat náhrady škody pouze na věcech, které byly určeny a užívány k osobní potřebě nebo spotřebě (čl. 9 odst. 1 písm. b). Tato definice nalézá v českém právu místo v § 2943 občanského zákoníku, kde je formulována negativně, tak, že se ustanovení o odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem nepoužijí, pokud vada způsobila poškození věci určené a užívané převážně k podnikatelským účelům. Dochází tak k odklonu

¹⁴⁶ MOCEK, Ondřej. Některé otázky důkazního břemene ve sporech o náhradu škody způsobené vadou výrobku. *Obchodněprávní revue*. C. H. Beck, 2020, **12**(4), 260-270. ISSN 1803-6554.

¹⁴⁷ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 47-48.

¹⁴⁸ LAZÍKOVÁ, Jarmila a Marek ŠTEVČEK. *§ 637 [Právo na náhradu škody způsobené vadou výrobku]*. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-529-9. S. 2243.

od původní formulace dané směrnicí, která je pozitivní a říká, kdy se režim daný směrnicí uplatní. Tato formulace definice spotřebitelského charakteru je tak poněkud nejasná a neurčitá, jelikož z ní kupř. vyplývá, že se odpovědnost neuplatní pouze u věcí určených a převážně používaných pro podnikání, ale jelikož je nutné vykládat toto ustanovení v souladu se směrnicí, zjistíme, že se odpovědnost neuplatní u žádných věcí, které slouží k výdělečné činnosti, tzn. například u auta využívaného zaměstnancem v rámci jeho pracovního poměru nebo u věcí ve vlastnictví státu či veřejnoprávních korporací využívaných k plnění veřejné služby tj. nikoli k osobní potřebě.¹⁴⁹

K věcem sloužícím k obchodním účelům se vztahuje rozsudek Soudního dvora C-285/08 *Société Moteurs Leroy Somer proti Société Dalkia France, Société Ace Europe*, o kterém bylo pojednáno výše.

V případě prokazování účelu, ke kterému byla věc užívána, dochází k obrácení důkazního břemene z poškozeného na povinnou osobu (tj. na výrobce nebo jiné odpovědné osoby). To znamená, že výrobce (aby se zbavil odpovědnosti) je povinen prokazovat, že poškozená osoba užívala věc převážně k podnikatelským účelům, což je pro něj, ale pochopitelně značně komplikované.¹⁵⁰

Mezi další náležitosti napomáhající k úspěchu při uplatnění nároku na náhradu škody způsobené vadným výrobkem patří, jak již bylo zmíněno výše uplatnění nároku vůči správné povinné osobě, (o které již bylo pojednáno v rámci podkapitoly Výrobce), a absence liberačních důvodů zbavujících výrobce nebo jinou povinnou osobu její odpovědnosti, o kterých bude pojednáno níže v rámci samostatné podkapitoly Liberační důvody.

3.4 Liberace z odpovědnosti za škodu

Existují důvody, díky kterým se může výrobce (nebo jiná povinná osoba) zprostit objektivní odpovědnosti a povinnosti nahradit škodu způsobenou vadou výrobku. Tyto tzv. liberační důvody jsou obsaženy v čl. 7 směrnice 85/374/EHS o odpovědnosti za vadné výrobky a v českém právu je najde v § 2942 zákona č. 89/2012 občanského zákoníku.

¹⁴⁹ BEZOUŠKA, Petr. § 2943 [Omezení ochrany při škodě na věci]. In: HULMÁK a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 1659.

¹⁵⁰ MOCEK, Ondřej. Některé otázky důkazního břemene ve sporech o náhradu škody způsobené vadou výrobku. *Obchodněprávní revue*. C. H. Beck, 2020, **12**(4), 260-270. ISSN 1803-6554.

1. Výrobce neuvedl výrobek do oběhu (na trh).

K tomuto liberačnímu důvodu se vztahuje rozsudek Soudního dvora EU C-203/99 ve věci Henning Veddfald proti Aarhus Amtskommune. V tomto případě došlo k nepovedené transplantaci ledviny. Panu Veedfaldovi byla voperována ledvina, která byla poškozena použitím konzervačního roztoku. Přičemž tento roztok si vyráběla sama nemocnice. Pan Veedfald se dožadoval náhrady škody proti místním úřadům spravujícím nemocnici, ty ho ale odmítly s tvrzením, že nemocnice neuvedla výrobek na trh a i kdy ano, nebyl určen pro obchodní účely. Soudní dvůr konstatoval, že za okamžik uvedení výrobku na trh se považuje moment, kdy je výrobek připraven k distribuci příp. moment, kdy je připraven ke spotřebě. Výjimka stanovená v čl. 7 týkající se neuvedení výrobku do oběhu (na trh) výrobcem se vztahuje pouze na případy, kdy byl výrobek na trh dodán jinou osobou než výrobcem či proti jeho vůli. A tudíž se v případě nemocnice neuplatní. Sice by se dalo namítat, že roztok neopustil nemocnici, ale dle soudního dvora byl uveden na trh tím, že byl použit. Podle Soudního dvora se nemocnice netýká ani druhá výjimka z odpovědnosti stanovená v čl. 7, tj. že výrobek nebyl určen pro obchodní účely. V tomto ohledu bylo namítáno, že pan Veedfald za provedenou operaci nic neplatil, jelikož byla hrazená z veřejného zdravotního pojištění. Soudní dvůr v této souvislosti konstatoval, že pokud bychom dělali rozdíly mezi veřejnými a soukromými nemocnicemi, pak bychom se dostali do rozporu s principem na rovné zacházení. Ani jedna z výjimek stanovených v článku 7 směrnice se tak v případě nemocnice neuplatní.

V rámci tohoto důvodu vyvinění jde o to, aby výrobce uvedl výrobek na trh v rámci běžné tj. legální obchodní činnosti a to za úplatu i bezúplatně. Nebude tedy kupříkladu odpovědný za škody, které vznikly jako důsledek vad prototypů nebo zkušebních modelů.¹⁵¹ Zároveň nemůže být odpovědný ani v případě, že mu byl výrobek zcizen.¹⁵² Tento důvod nalezneme v čl. 7 písm. a) směrnice 85/374/EHS a v § 2942 odst. 2 písm. a) zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

¹⁵¹ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 59.

¹⁵² BEZOUŠKA, Petr. § 2942 [*Liberační důvody*]. In: HULMÁK a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 1655.

2. Vzhledem k okolnostem je pravděpodobné, že vada, která způsobila škodu, neexistovala v době, kdy výrobce uvedl výrobek do oběhu, nebo že tato vada vznikla později

Tento důvod nalezneme v čl. 7 písm. b) směrnice 85/374/EHS a v § 2942 odst. 2 písm. b) zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Důkazní břemeno zde nese výrobce a je na něm, aby prokázal, že vada vznikla až po uvedení výrobku na trh. Z definice vyplývá, že se po výrobcu (a jiném odpovědném subjektu) nevyžaduje naprosto nezvratný důkaz o tom, že byl výrobek v době jeho distribuce bezvadný, postačí prokázat, že vada pravděpodobně vznikla až po uvedení výrobku na trh např. doložením důkazu o tom, že výrobce prováděl řádnou výstupní kontrolu kvality.¹⁵³

V tomto liberačním důvodu se jedná o případy, kdy není možné po výrobcu spravedlivě požadovat, aby byl objektivně odpovědný za vadu, která vznikla bez jeho přičinění, např. byla způsobena při přepravě výrobku, jeho skladování nebo ji způsobil sám poškozený. Případně mohla výrobky záměrně znehodnotit třetí osoba (samozřejmě k tomu muselo dojít až po tom, co vstoupil výrobek na trh).¹⁵⁴

3. Výrobce výrobek nevyrobil k prodeji nebo jiné formě distribuce z hospodářských účelů, ani jej nevyrobil nebo nedistribuoval v rámci své podnikatelské činnosti.

Aby mohl výrobce (nebo jiná odpovědná osoba) tento liberační důvod využít musí nejdříve prokázat, že výrobek nevyrobil k prodeji ani jiné formě distribuce z hospodářských účelů. Přičemž není rozhodující, zda šíření výrobku vedlo k zisku. Liberace se totiž nevztahuje ani na případy, kdy sice distribuce výrobku sama o sobě žádný zisk nepřinesla, ale zprostředkovaně ano. Mimo to musí výrobce také prokázat, že výrobek nevyrobil ani nedistribuoval v rámci své podnikatelské činnosti, nestačí totiž, že se jednalo o výrobek, který si výrobce vyrobil sám, ke svým soukromým účelům např. pekařka, která si na vlastní oslavu upeče koláče, nebude podle liberačního důvodu odpovědná, ale pokud se rozhodne je dále prodávat ve svém obchodě, tak už odpovědná bude.¹⁵⁵ Tento důvod zbavující výrobce objektivní odpovědnosti nalezneme v čl. 7 písm. c) směrnice

¹⁵³ BEZOUŠKA, Petr. § 2942 [*Liberační důvody*]. In: HULMÁK a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 1656-1657.

¹⁵⁴ Tamtéž

¹⁵⁵ Tamtéž

85/374/EHS o odpovědnosti za vadné výrobky a v § 2942 odst. 2 písm. c) zákona č. 89/2012 občanského zákoníku.

4. Výrobce nebude odpovědný, pokud prokáže, že vada výrobku je důsledkem shody výrobku se závaznými předpisy vydanými orgány veřejné moci

Jedná se o případy, kdy výrobce (nebo jiný odpovědný subjekt) jako důsledek dodržování hygienických, technických anebo jiných odborných předpisů vnitrostátní právní úpravy státu, ve kterém byl jeho výrobek uveden na trh, vyrobí vadný výrobek. Resp. existuje příčinná souvislost mezi vadou výrobku a postupem výrobce, který striktně dodržoval dané předpisy. Není žádoucí, aby byl výrobce objektivně odpovědný za vadu v důsledku toho, že dodržoval právní předpisy státu, v němž byl jeho výrobek uveden na trh.¹⁵⁶ Pro aplikaci liberačního důvodu, ale nepostačuje, že výrobce pouze jednal v souladu s právními předpisy, je nutné, aby daný předpis skutečně stanovoval např. výrobní postup, od kterého není možné se odchýlit a tím výrobce dostal do situace, kdy má na výběr buď výrobek daným postupem zhotovit, ačkoli vadně nebo nikoli a čelit tak příslušným sankcím za jeho nedodržení.¹⁵⁷

5. Výrobce nebude odpovědný, pokud prokáže, že stav vědeckých a technických znalostí v době, kdy uvedl výrobek na trh (do oběhu), nebyl takový, aby umožnil odhalit vadu

Tento tzv. vyvíňující důvod měly státy možnost ze své právní úpravy vyloučit. Česká republika tak neučinila a tak můžeme tento důvod nalézt v § 2942 odst. 2 písm. e) zákona č. 89/2012 občanského zákoníku. Ve směrnici 85/374/EHS o odpovědnosti za vadné výrobky se nachází v čl. 7 písm. e). Výrobce (nebo jiný odpovědný subjekt) je pro úspěch tohoto důvodu povinen řídit se všemi nejnovějšími a obecně přijímanými poznatky, které bylo možné objektivně získat a které bylo od výrobce možné v přiměřené míře očekávat.¹⁵⁸

¹⁵⁶ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 61.

¹⁵⁷ BEZOUŠKA, Petr. § 2942 [*Liberační důvody*]. In: HULMÁK a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 1657-1658.

¹⁵⁸ EUSTACCHIO, Andreas. *Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku v předpisech Evropské unie: Význam ochrany podnikání a spotřebitele*. Překl. JÍCHOVÁ, Ivana. [online] In: *EMP: časopis o českém a evropském právu*. 2004, 13(3-4). s. 66-70. Brno: EMP. ISSN 1210-3977. dostupné na: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiX6->

6. Výrobce nebude odpovědný, pokud prokáže, že je jen výrobce součásti a že vada vznikla konstrukcí finálního výrobku, ve kterém je součást osazena nebo v důsledku návodu poskytnutém výrobcem finálního výrobku.

Tento vyvíňovací důvod je upraven v čl. 7 písm. f) směrnice 85/374/EHS o odpovědnosti za vadné výrobky a v § 2942 odst. 3 občanského zákoníku a nevztahuje se, jak už z něj vyplývá na výrobce konečného (finálního) produktu. Výrobce součásti se zproští odpovědnosti, pokud prokáže, že vada vznikla konstrukcí finálního výrobku, do něžž byla jeho součást zapracována nebo v případě, že byla příčina vady v nesprávném nebo nevhodném návodu k zhotovení součásti od konečného výrobce. V tomto případě nesmí samozřejmě výrobce součásti vědět o tom, že je návod nesprávný.¹⁵⁹

Mimo tyto vyvíňovací důvody, může být odpovědnost výrobce podle čl. 8 odst. 2 Směrnice, snížena nebo neuznána, v případě, že je škoda s přihlédnutím ke všem okolnostem způsobena jak vadou výrobku, tak zaviněním poškozené osoby nebo osoby, za níž je poškozená osoba odpovědná. Podobné ustanovení se nachází v občanském zákoníku v § 2942 odst. 1. Naráží se zde na případy, kdy by bylo nerozumné vyžadovat plnou objektivní odpovědnost od výrobce (anebo jiné povinné osoby), protože ke vzniku vady výrobku nebo škody značně přispěl i poškozený. Nejčastěji se tak stává, když se poškozený řádně neřídí návodem. Důkazní břemeno je zde na výrobcu, tzn. je na něm, aby prokázal, že se poškozená osoba chovala v hrubém rozporu s instrukcemi k užívání daného výrobku. V případě, že se mu to podaří, může soud rozhodnout o snížení nebo omezení (finanční) odpovědnosti výrobce nebo o jejím úplném vyloučení.¹⁶⁰

Závěrem je třeba říci, že v případě, že by se poškozený rozhodl předem vzdát práva na náhradu škody, nebude se k takovému rozhodnutí přihlížet (§ 2942 odst. 4 občanského zákoníku), zároveň se nepřihlíží k ujednáním, která by byla v rozporu s uvedenými liberačními důvody (§ 2942 odst. 5 občanského zákoníku). Jedná se o provedení čl. 12 Směrnice podle, které nesmí být odpovědnost škůdce

[nZ37zvAhVOiYsKHXUACowQFjAAegQIAhAD&url=http%3A%2F%2Fwww.eustacchio.com%2Fpdfemp0404.pdf&usg=AOvVaw0Cag4Ph9iPZP2URNLpPBUq](http://www.eustacchio.com/nZ37zvAhVOiYsKHXUACowQFjAAegQIAhAD&url=http%3A%2F%2Fwww.eustacchio.com%2Fpdfemp0404.pdf&usg=AOvVaw0Cag4Ph9iPZP2URNLpPBUq)

¹⁵⁹ BEZOUŠKA, Petr. § 2942 [Liberální důvody]. In: HULMÁK a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 1658-1659.

¹⁶⁰ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 63-64.

omezena nebo zrušena. Odpovědnost za škodu způsobenou vadným výrobkem je možné omezit pouze mezi podnikateli, nikoli však ve vztahu ke spotřebitelům.¹⁶¹

3.5 Předcházení odpovědnosti za škodu

Nepochybně nejlepším způsobem předcházení vzniku odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem, je vyrábět co nejvíce bezpečné a bezvadné výrobky odpovídající všem požadavkům právních předpisů a technických norem. I přestože výrobce vynaloží veškerou snahu na tom, aby byl výrobek bezvadný a bezpečný, může se stát, že vyrobí výrobek vadný, který poté může způsobit škodu. Proto je důležité, aby se výrobce snažil předcházet vzniku odpovědnosti za škodu i jinak. Ideálním typem takové ochrany je pojištění. Pojištění představuje důležitou ochranu, jak pro poškozeného, tak pro výrobce. Výrobce se totiž může ocitnout ve finanční tísní respektive platební neschopnosti, která může vést až k úpadku. Což je zároveň špatné pro poškozeného, který v tomto důsledku nemusí dostat plnou nebo případně vůbec žádnou náhradu škody za újmu mu způsobenou vadným výrobkem.

Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem se objevilo v 70. letech s rozmachem právní ochrany spotřebitele. Do té doby byla odpovědnost za vadný výrobek považována za jednu z běžných odpovědností výrobce, což vedlo k první vážné pojišťovací a zajišťovací krizi mezinárodního trhu na konci 70. a počátku 80. let.¹⁶²

V rámci pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem rozeznáváme dva principy

1) Loss occurrence

Tento princip znamená, že pojištění chrání pojištěného (tj. výrobce a jiné odpovědné subjekty) před následky vyplývajícími z odpovědnosti za škody způsobené vadným výrobkem v době platnosti pojistné smlouvy. Tento druhu

¹⁶¹ EUSTACCHIO, Andreas. *Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku v předpisech Evropské unie: Význam ochrany podnikání a spotřebitele*. Přel. JÍCHOVÁ, Ivana. [online] In: *EMP: časopis o českém a evropském právu*. 2004, 13(3-4). s. 66-70. Brno: EMP. ISSN 1210-3977. dostupné

na: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiX6-nZ37zvAhVOiYsKHXUACowQFjAAegQIAhAD&url=http%3A%2F%2Fwww.eustacchio.com%2Fpdfemp0404.pdf&usg=AOvVaw0Caq4Ph9iPZP2URNLpPBUq>

¹⁶² ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 75.

pojištění přináší nepochybně výhodu i poškozeným, jelikož jim dává jistotu, že budou jejich nároky uhrazeny bez ohledu na to, zda dojde ke konečné dohodě (nebo soudnímu rozhodnutí) o výši odškodnění. Což je důležité především v případech týkajících se újmy (škody) na zdraví, kde bývá doba mezi vznikem újmy (škody) a konečným rozhodnutím o její náhradě celkem dlouhá (někdy i několik let) a mezitím se může stát, že výrobce (nebo jiný povinný subjekt) zanikne.¹⁶³

2) Claims made

Pojištění v rámci tohoto principu kryje škody, které mohly nastat v minulosti, ale jejich následky tj. uplatnění nároku na náhradu škody se projevují až v průběhu pojistného období platné pojistné smlouvy. Za pojistnou událost se u tohoto principu nepovažuje datum vzniku škody způsobené vadným výrobkem (jako u loss occurrence), ale datum, kdy poškozená osoba poprvé uplatnila nárok na náhradu škody u výrobce nebo jiného povinného subjektu (tj. pojištěného).¹⁶⁴

¹⁶³ ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4. S. 78.

¹⁶⁴ Tamtéž S. 80.

Závěr

V úvodu této práce jsem si stanovila (mimo jiné) za cíl poskytnout čtenáři stručný nástin podávající přehled o tom, co spadá pod problematiku obecné bezpečnosti výrobků a to především v českém právu za použití pramenů práva, odborné literatury a judikatury. Myslím si, že se mi tento cíl splnit podařilo, a že si čtenář po přečtení této práce odnáší základní znalosti ohledně právní úpravy obecné bezpečnosti výrobků a co pod ní spadá.

K napsání této práce jsem využívala především deskriptivní metodu s prvky metody komparativní a částečně analytické. Ačkoli to nebyl můj původní záměr, tak jsem k napsání této práce využila i značný počet elektronických zdrojů, především internetových článků.

Přesto, že jsem se snažila být v hledání odborné literatury a internetových zdrojů důsledná, nepodařilo se mi najít nějaké uspokojivé množství pojednávající o oblasti obecné bezpečnosti výrobků, tato kapitola byla tedy psána převážně za pomoci zákonů a komentářů. Mnohem větší pozornost autorů je v oblasti bezpečnosti výrobků pochopitelně věnována harmonizované oblasti, resp. jednotlivým produktům do ní spadajícím, zejména pak hračkám nebo kosmetice. Pokud bych si sama mohla vybrat téma, kterým bych se dále v rámci bezpečnosti výrobků zabírala, byla by to rovněž kosmetika, protože ačkoli je o tomto tématu napsáno více než o obecné bezpečnosti výrobků, je i přesto dle mého názoru, mezi spotřebiteli o něm malá znalost, kupř. co se týče povinností výrobce.

Přesným opakem obecné bezpečnosti byla problematika odpovědnosti za vadné výrobky, kde mi bylo k dispozici při psaní této práce bohaté množství literatury, odborných článků, judikatury i internetových zdrojů. V této kapitole jsem si dala za cíl podat popis toho, co pod tuto oblast spadá a zároveň podat stručný návod pro spotřebitele jak postupovat v případě škody, kterou mu způsobí vadný výrobek. Myslím si, že oboje se mi úspěšně zdařilo a čtenář, pokud se dostal, až k této části mé práce, si může odnést praktické rady pro uplatnění nároku na náhradu škody, včetně nutných podmínek k jeho uplatnění.

V první a obecné kapitole je pak podán výklad o tom, kdo se rozumí spotřebitelem v rámci evropského a českého práva, přičemž velice zajímavým faktem je, že jednotná definice spotřebitele neexistuje. Zůstává otázkou, zda to může mít nějaký vliv na míru ochrany spotřebitele. Dále jsem v této kapitole

rozebrala vývoj ochrany spotřebitele jak v rámci českého tak evropského práva, a to od samého počátku této politiky až do dnešní podoby, včetně nejdůležitějších podnětů, které jí k dnešní podobě dopomohly.

Resumé

In my diploma thesis i mainly delt with product safety in Czech and European legislation, more accurately i dealt with the implementation of European general product safety directive 2001/95/EC into the Czech legal order.

My main goal was to give the reader a general overview of this topic, that means: what to think when someone says „product safety“ and what does the product safety contain. The chapter about product safety (chapter 2) deals with harmonized and non-harmonized sphere of product safety, next with the person of manufacturer and distributor and about their responsibilities, with the supervisory authorities and their powers etc.

Solo subchater deals with the RAPEX security system which is used for warning against dangerous products spotted on the European single market.

The chapter about product safety in followed by another chapter dealing with liability for a damage caused by a defective product. This chapter deals with the liability from two points of view – the Czech point of view and the European point of view. It also deals with implementation of the European defective products directive 85/374/EEC into Act. No. 89/2012 Sb. Civil Code. This chapter should give the reader (among other things) knowledge about the conditions for claiming a compensation for a damage caused by a defective product and also about the possibilities of liberating from the responsibility by a manufacturer or any other responsible entity.

Použitá literatura a zdroje

Literatura

DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN 978-80-7552-187-3.

HOFMANN, Herwig C.H., Gerard C. ROWE a Alexander H. TÜRK. *Specialized Administrative Law of the European Union: A Sectoral Review*. United States of America: Oxford University Press, 2018. ISBN 978-0-19-878743-3

HONCOVÁ, Radka. *Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku: Odpovědnost za výrobek*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2243-4. S. 191

HULMÁK a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8

JANÁKOVÁ, Anna. *Abeceda bezpečnosti a ochrany zdraví při práci - 6. aktualizované vydání*. ANAG, 2018. 978-80-7554-171-0

KLABUSAYOVÁ, Naděžda. *Zákon o obecné bezpečnosti výrobků: Zákon o technických požadavcích na výrobky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-371-6.

KRISTIÁN Z KOLDÍNA, Pavel. *Práva městská Království Českého a Markrabství Moravského spolu s krátkou jich summou*. Ed. Josef Jireček. 5. vyd. Praha: Věšhrd, 1876.

KUKLÍK, Jan. *Osud Koldínových Práv městských Království českého od přijetí obnoveného zřízení zemského do vydání všeobecného občanského zákoníku rakouského*. In: MALÝ, Karel a Jiří ŠOUŠA. Ed. Městské právo ve střední Evropě: sborník příspěvků z mezinárodní právnické konference „Práva městská Království českého“ z 9. - 21. září 2011, Praha. Praha: Karolinum, 2013. ISBN: 978-80-246-2113-5.

LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*. Komentář. Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9.

MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: Orac, 1995. ISBN 80-85903-01-6.

MOCEK, Ondřej. Některé otázky důkazního břemene ve sporech o náhradu škody způsobené vadou výrobku. In: *Obchodněprávní revue*. C. H. Beck, 2020, **12**(4), 260-270. ISSN 1803-6554.

MORAVEC, Tomáš a Jan PASTORČÁK. *Spotřebitel a podnikatel na dynamicky se rozvíjícím trhu*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-745-3.

POKORNÁ, Jarmila, Eva VEČERKOVÁ, Tereza LEVICKÁ a Jana DUDOVÁ. *Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-625-0.

TICHÝ, Luboš, ed. *Ochrana spotřebitele*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014. ISBN 978-80-87488-13-3.

TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ, Jiří MALENOVSKÝ, et al. *Právo Evropské unie*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-184-7.

VEČEŘA, Jiří. *Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii: (včetně úpravy podle nového občanského zákoníku 2014) : právní stav k 1.1.2013*. Praha: Leges, 2013. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-34-2.

VÍTOVÁ, Blanka. *Zákon o ochraně spotřebitele: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-984-7.

WINTER, Zikmund. *Zlatá doba měst českých*. Praha: J. Otto, 1913. Česká knihovna zábavy a poučení (J. Otto).

ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha: Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4

Internetové zdroje

51100. Princip vzájemného uznávání na vnitřním trhu se zbožím a postup dle čl. 5 nařízení. In: *mpo.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitri-trh-eu/volny-pohyb-zbozi/princip-vzajemneho-uznavani-na-vnitrim-trhu-se-zbozim-a-postup-dle-cl-5-narizeni---254100/>

Co dělat s nebezpečným výrobkem?. In: *dtest.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-5673/co-delat-s-nebezpecnym-vyrobkem>

Evropské normy. In: *europa.eu* [online]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/business/product-requirements/standards/standards-in-europe/index_cs.htm

EUSTACCHIO, Andreas. *Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku v předpisech Evropské unie: Význam ochrany podnikání a spotřebitele*. Překl. JÍCHOVÁ, Ivana. [online] In: *EMP: časopis o českém a evropském právu*. 2004, 13 (3-4). s. 66-70. Brno: EMP. ISSN 1210-3977. dostupné na: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiX6-nZ37zvAhVOiYsKHXUACowQFjAAegQIAhAD&url=http%3A%2F%2Fwww.eustacchio.com%2Fpdfemp0404.pdf&usg=AOvVaw0Cag4Ph9iPZP2URNLpPBUq>

EVROPSKÁ KOMISE. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů. In: *eur-lex.europa.eu* [online]. Brusel. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0098>

FREEMAN, Rod, Claire TEMPLE, Tracey BISCHOFBERGER, Sarah-Jane DOBSON a Carol ROBERTS, Cooley LLP. Product liability and safety in the EU: overview. In: *uk.practicallaw.thomsonreuters.com* [online]. Dostupné z: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-013-0379?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-013-0379?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true)

HÁJKOVÁ, Kateřina. Historie ochrany práv kupujících. In: *coi.cz* [Online]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/o-coi/historie-ochrany-prav-kupujicich/>.

HÁJKOVÁ, Michaela. Nebezpečný výrobek v českém právu. In: *epravo.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nebezpecny-vyrobek-v-ceskem-pravu-74848.html>

KÖRBL, Hugo. Praktický pohled na odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku z pohledu poškozeného. In: *epravo.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prakticky-pohled-na-odpovednost-za-skodu-zpusobenou-vadou-vyrobku-z-pohledu-poskozeneho-110034.html>

KNOBLOCHOVÁ, Věra. Vývoj ochrany spotřebitele v EU. In: *mpo.cz* [Online]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/eu-a-spotrebitel/aktuality-z-eu/vyvoj-ochrany-spotrebitele-v-eu--7587/>

KUKLINCOVÁ, Miroslava a Vuk DJUKIĆ. Kdo odpovídá za škodu způsobenou výrobkem? In: *epravo.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kdo-odpovida-za-skodu-zpusobenou-vyrobkem-106593.html>

MIŠEKOVÁ, Martina. RAPEX. In: *mpo.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/eu-a-spotrebitel/aktuality-z-eu/rapex-26260/>

Musím dostat český návod? In: *coi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/faq/4-musim-dostat-cesky-navod/>

Obecná bezpečnost výrobků. In: *celnisprava.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-spolecnosti-a-zivotniho-prostredi/Stranky/obecna-bezpecnost-vyrobku.aspx>

ODBOR 06300. Neharmonizované výrobky. In: *mpo.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/dokument64523.html>

ODBOR ŽIVNOSTÍ A SPOTŘEBITELSKÉ LEGISLATIVY. Průzkum ve věci implementace směrnice o obecné bezpečnosti výrobků. In: *mpo.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobku/pruzkum-ve-veci-implementace-smernice-o-obecne-bezpecnosti-vyrobku--255926/>

ODBOR ŽIVNOSTÍ A SPOTŘEBITELSKÉ LEGISLATIVY. Zpráva o činnosti RAPEX ČR 2019. In: *mpo.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobku/2020/5/Zprava-o-cinnosti-RAPEX-CR-2019.pdf>

Spotřebiče musí být opravitelné. In: *dtest.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-8659/spotrebice-musi-byt-opravitelne>

Účast na systémech a strukturách EU. In: *coi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/o-coi/ucast-v-systemech-a-strukturach-eu/>

Vedoucí zaměstnanci. *Česká obchodní inspekce* [online]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/o-coi/pusobnost-uradu/vedouci-zamestnanci/>

Judikatura

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-203/99 Henning Veddfald proti Arhus Amtskommune

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-285/08 Sociétés Moteurs Leroy Somer proti Sociétés Dalkia France, Sociétés Ace Europe,

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-127/04 Decleau O'Byrne proti Sanofi Pasteur

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-285/08 Sociétés Moteurs Leroy Somer proti Sociétés Dalkia France, Sociétés Ace Europe

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-52/00 Komise proti Francii

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-154/00 Komise proti Řecku

Rozsudek SDEU ve věci C-503/13 a C-504/13 Boston Scientific Medizintechnik GmbH proti AOK Sachsen-Anhalt - Die Gesundheitskasse, Betriebskrankenkasse RWE

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-203/99 Henning Veddfald proti Århus Amtskommune

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-269/95 Benincasa proti Dentalkit Srl.

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-361/89 Patrice di Pinto

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-464/01 Johann Gruber proti Bay Wa AG

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-269/95 Benincasa proti Dentalkit Srl.

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-45/96 Bayerische Hypotheken und Wechselbank AG proti Edgarovi Dietzingerovi

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-120/78 Cassis de Dijon

Rozsudek NSS sp. zn. 5 As 69/2009

Rozsudek MS v Praze sp. zn. 9 A 131/2010

České právní předpisy

Zákon České národní rady č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci

Zákon České národní rady č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci

Zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele

Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků)

Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník

Zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku

Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích)

Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů

Zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně souvisejících zákonů

Zákon č. 160/1949 Sb., o vnitřním obchodě, v původním znění

Zákon č. 122/1962 Sb., o státní zemědělské, potravinářské a obchodní inspekci, v původním znění

Nařízení vlády č. 86/2011 Sb., o technických požadavcích na hračky

Vládní nařízení č. 98/1952 o státní obchodní inspekci, v původním znění

Vládní nařízení č. 76/1958 Sb., o Státní inspekci jakosti potravinářských a zemědělských výrobků, v původním znění

Evropské právní předpisy

Smlouva o fungování EU

Listina základních práv EU

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU o právech spotřebitelů, kterou se mění Směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje Směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES

Směrnice 85/374/EHS o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/34/ES ze dne 10. května 1999, kterou se mění směrnice Rady 85/374/EHS o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/48/ES o bezpečnosti hraček